

Kubín

Poznáme najlepšieho športovca a športový kolektív za rok 2023

Ocenenia sa dočkali reprezentanti rôznych športových odvetví, ktorým sa v uplynulom roku podaril výnimočný výkon alebo svojim odkazom motivujú k športu už niekoľko generácií.

P. Konečný búral stereotypy o ženách

Filmový kritik v or. knižnici prednášal o schopnosti kinematografie prebúdzat v ľuďoch empatiu.

Na Kubínskej holi zapálili paralympijský oheň

Župnú paralympiádu podporili Adam Žampa aj Henrieta Farkašová.

Najlepším športovcom mesta za rok 2023 je vodnoslalomárka S. Stanovská, v kolektívoch bodoval H.I.T.S. Vzpieranie D. Kubín

Dolnooravská metropola spoznala v utorok 20. februára najúspešnejších športovcov a športové kolektívy mesta D. Kubín za rok 2023. Ocenenia sa dočkali reprezentanti rôznych športových odvetví, ktorým sa v uplynulom roku podaril výnimočný výkon alebo svojím odkazom motivujú k športu už niekoľko generácií. Najúspešnejším športovcom mesta za minulý rok sa stala vodnoslalomárka Soňa Stanovská. Najlepším kolektívom je H.I.T.S. Vzpieranie D. Kubín.

Foto na tit. strane: S. Stanovská; H.I.T.S. Vzpieranie D. Kubín

„Rekapitulácia dosiahnutých úspechov našich športovcov za rok 2023 nám znova ukazuje, že toto oceňovanie najlepších športovcov nie je len formálnou záležitosťou. Aj vďaka vašej usilovnej práci a reprezentácii nášho mesta sa Dolný Kubín stáva v očiach širokej verejnosti mestom športu. Som hrdý, že tu dnes môžem stáť a poďakovať vám za to, čo pre dobré meno mesta robíte a za to, akým spôsobom reprezentujete nielen seba a naše mesto, ale mnohí z vás aj naše Slovensko na rôznych svetových súťažiach, kde dosahujete výborné výsledky,“ povedal v príhovore primátor Ján Prílepek.

Množstvo ocenených sa umiestnilo na popredných priečkach vo svojich disciplínach, či už na Slovensku alebo v zahraničí. Vybrať najlepšieho športovca nebolo preto jednoduché. O ocenených rozhodovala Komisia mládeže a športu na základe nominácií športových klubov v meste. Tento rok sa rozhodla oceniť 22 športovcov a šesticu športových klubov.

Najúspešnejším športovcom mesta Dolný Kubín za rok 2023 je vodnoslalomárka Soňa Stanovská, ktorá reprezentuje ŠKP vodné športy Dolný Kubín. Soňa v roku 2023 dokázala, že sny sa dajú plniť a stala sa majsterkou sveta vo vodnom slalome U23 v disciplíne C1 ženy a tiež majsterkou Slovenska vo vodnom slalome v disciplíne C1. Taktiež získala titul vicemajsterky Európy vo vodnom slalome U23 v disciplíne 3 x C1 ženy a v disciplíne 3 x K1 ženy. Okrem toho ešte na Majstrovstvách Slovenska (MS) vo vodnom slalome 2023 v disciplíne K1 si odniesla striebornú medailu. Do svojej zbierky pridala aj jedno 4. miesto z Majstrovstiev Európy 2023 vo vodnom slalome U23 v disciplíne C1 ženy. Momentálne je na reprezentačnom sústreďení v Rio de Janeiro, kde sa pripravuje na novú sezónu. Cenu preto z rúk primátora mesta Dolný Kubín prevzala jej mama. „Sezóna 2023 bola jedna z tých najnáročnejších, najšťastnejších a najemotívnejších. Práve preto som veľmi rada, že sa mi opäť podarilo získať tento krásny titul - športovec roku mesta Dolný Kubín. Chcela by som sa poďakovať hlavne rodine, otcovi, ktorý je zároveň aj môj tréner a taktiež všetkým ľuďom, ktorí ma podporovali a držali mi celú sezónu palce,“ odznelo z videa, ktoré poslala Soňa Stanovská.

V kategórii najúspešnejší športový kolektív zvíťazil H.I.T.S. Vzpieranie Dolný Kubín, ktorému sa podarilo v extralige mužov vybojovať 2. miesto. Družstvo B v 1. lige obsadilo 5. miesto. V dorasteneckej lige si dolnokubínski vzpierači odniesli 1. miesto a 6. miesto. „Je to super pocit vyhrať opäť v tejto ankete. Je to zadostučinenie za prácu, ktorú sme vykonali minulý rok a sme radi, že nás mesto ocenilo. Aj keď u nás je mužské vzpieranie vlnkou, tak sa nám minulý rok prvýkrát v histórii podarilo vyhrať ligu dorastencov. Pretože,

ak by sme nemali mládež, tak o také tri až štyri roky by sme mohli mužské A-čko zatvoriť. Takže nie je to len o mužskej kategórii, ale aj o deťoch, mládeži a ženách," vyjadril svoje pocity Tomáš Chovanec, predseda vzpieracieho oddielu H.I.T.S. Vzpieranie Dolný Kubín.

Dolný Kubín je už roky mestom športu. Dolnokubínsky zimný štadión sa pred 12-timi rokmi stal kolískou parahokeja na Slovensku a dnes tu má svoje sídlo práve úspešná slovenská parahokejová reprezentácia. Okrem parahokejistov tu majú svoje centrum už aj florbalisti na elektrických vozíčkach. Mesto sa snaží dlhodobo vytvárať podmienky pre zdravotne znevýhodnených športovcov. Aj preto sa Dolný Kubín postupne stáva centrom slovenských parašportovcov.

Úspešnými športovcami v kategórii zdravotne znevýhodnení športovci sa stalo po druhýkrát mužstvo parahokejistov MHK Dolný Kubín, ktorí si práve v októbri minulého roka vybojovali v kazašskej Aстане účasť medzi elitnú osmičku na MS A-kategórie tento rok. Ocenenie si prevzali generálny manažér parahokejistov Miroslav Dráb, tréner Ivan Hricko a kapitán tímu Martin Joppa.

Nemalý prínos pri rozvoji športu v meste majú aj športové kolektívy. Práve tímový šport, či formovanie individualít v tímoch podporuje tie najdôležitejšie vlastnosti pre život jednotlivca, ako sú húževnatosť, vytrvalosť a disciplína. Medzi ocenenými kolektívami boli aj florbalový klub ŽATVA 90, Mestský futbalový klub Dolný Kubín, Mestský hokejový klub Dolný Kubín či Basketbalový klub Dolný Kubín.

Úspešnými športovcami mesta bez určenia poradia sa stali Peter Tatarka (kultúristika), Martin Sagan (kultúristika), Petronela Ižová (vodné športy), Sára Machajová (skialpinizmus), Ľubomír Bajčí (vzpieranie), Filip Pagáčik (vzpieranie), Juraj Lešňovský (atletika), Eva Mikulášová (plávanie) a Michal Holub (triatlon).

V kategórii do 15 rokov si ceny odniesli Linda Urbanová (triatlon), Eliška Šišková (plávanie), Michal Pisarcík (zjazdové lyžovanie), Marek Fedor (biatlon), Bianka Masláková (hokej) a Vladimír Černák (bedminton).

V kategórii úspešní veteráni mesta ocenenie získali Peter Sládek (atletika), Katarína Marettová (atletika), Peter Janiček (vzpieranie), Michal Pokusa (vzpieranie), Jozef Dibdiak (lyžovanie) či Jozef Machaj (skialpinizmus).

Laureátmi za dlhoročnú prácu pre rozvoj športu v meste Dolný Kubín sa stali Ján Štajer (dlhoročný funkcionár a predseda MPK D. Kubín) a Alexander Kováč (telocvikár, dlhoročný pracovník MsÚ pri organizovaní športových podujatí). Za dlhoročnú prácu pre rozvoj futbalu sa laureátmi SFZ stali Ľubomír Milan a Rudolf Oravec.

Do siene slávy bol uvedený ešte jeden laureát, ktorý sa vo veľmi významnej miere pričínal na rozvoji športu v Dolnom Kubíne. Štefan Belvončík sa viac ako 20 rokov venoval športu v meste, častokrát aj nad rámec pracovného úväzku.

text a foto: Martin Buzna

Po naskenovaní kódu si môžete pozrieť reportáž z vyhlasovania najlepších športovcov a kolektívov za rok 2023.

Predávajú učňovský internát, výťahok dajú strednej škole

Na poslednom rokovaní župného zastupiteľstva rozhodli poslanci žilinského samosprávneho kraja o predaji bývalého učňovského internátu na ulici M. R. Štefánika, pre domácich známeho ako Stavbár. Ten v minulosti využívala dolnokubínska Stredná odborná škola obchodu a služieb.

foto: redakcia

Minimálna cena vo verejnej obchodnej súťaži je stanovená na 717-tisíc eur. Celá vysúťažená suma ostane škole. „Už nemalo význam v nej vzdelávať, nakoľko budova bola na základe klesajúceho počtu žiakov pre nás už nepotrebná. Po istej racionalizácii na základe nášho podnetu došlo k tomu, že všetky vzdelávacie činnosti, ktoré sa v tej budove vykonávali, sa koncentrovali do našej hlavnej budovy a budovy v centre mesta,“ vysvetlil Peter Ištván, riaditeľ Strednej odbornej školy obchodu a služieb D. Kubín. „Žilinský samosprávny kraj v minulosti rozhodol o prebytočnosti danej budovy. Na základe toho sme mohli budovu zapojiť do verejnej súťaže na jej predaj. Spolu s kolegom Jánom Prílepkom sme dali pozmeňujúci návrh, aby peniaze z daného predaja boli použité pre strednú odbornú školu. Týmto sa chcem poďakovať všetkým kolegyniam a kolegom zo zastupiteľstva, ktorí tento návrh podporili. Zároveň by som chcel pozvať záujemcov, aby sa zapojili do tejto súťaže, aby sme pre našu školu vybojovali čo najviac peňazí, ktoré budú škole slúžiť na to, na čo potrebuje,“ vyzýva Peter Jonák, poslanec ŽSK.

Chcú rekonštruovať podkrovie

A strednej odbornej škole sa naozaj zídu. Tá len v minulom roku vymenila strechu a okná na budove na Pelhřimovskej ulici a zateplila ju. Zároveň vypracovala projekt na kompletnú rekonštrukciu podkrovia, ktorý má vydané už aj stavebné povolenie. Celý priestor by mal byť bezbariérový a slúžiť aj zdravotne znevýhodneným študentom alebo športovcom. „Tým by sme konečne v tejto budove eliminovali neskutočný investičný dlh a konečne by sme aj mohli modernizovať odborné vzdelávanie, kde by sa v podkroví vytvorilo osem učební. Bola by tam aula s kompletným sociálnym zázemím a bolo by tam aj sociálne zázemie pre imobilných,“ ozrejmil Peter Ištván. S tým súvisí aj veľký debarierizačný projekt, ktorý začala škola realizovať vo februári a mal by byť hoto-

vý do konca roka. V rámci neho prídudne nový výťah i bezbariérové vstupy. „Ďalšia investičná vec, ktorá je v štádiu prípravy, ale myslím si, že už môžeme o tom hovoriť, keďže v Dolnom Kubíne sa vytvára národné parašportové centrum, je rekonštruovať internát, ktorý by bol tiež debarierizovaný a tým pádom pripravený aj pre športovcov, paraolympionikov, znevýhodnených občanov, ktorí by športovali a mohli by na tom internáte byť ubytovaní počas rôznych sústredení, počas športovej prípravy i turnajov. Sme naklonení aj využitiu časti financií na takúto rekonštrukciu internátu v areáli školy na Pelhřimovskej ulici,“ vysvetlil Peter Ištván.

Priestor pre vzdelávanie zdravotne znevýhodnených

Stredná odborná škola by mohla využiť priestriedky z predaja bývalého učňovského internátu aj na rekonštrukciu budovy strediska praktického vyučovania na Radlinského ulici. Tá bola postavená začiatkom 20. storočia a nemá za sebou významnejšie investície. Jej strecha a okná sú v havarijnom stave. Riaditeľ Peter Ištván však vidí budúcnosť školy v centralizovanom študentskom kampuse na Pelhřimovskej ulici. „Ak by sa tieto priestory vedeli vytvoriť v tomto areáli, bola by to jedna zo špičkových škôl, ktorá by bola koncentrovaná v jednom mieste. Bol by tu internát. Sú tu už aj stolárske dielne presťahované z Medzihradného vedľa školy a nehovoríac o tom, že by sme vedeli podporiť aj zámer mesta vytvoriť parašportové národné centrum, kde by tento areál bol plne k dispozícii aj takýmto zdravotne znevýhodneným. Mali by tu priestor aj na pobyt, aj na vzdelávanie a dokonca aj na športovanie, čo je nádherná budúcnosť. Dúfam, že nie tak ďaleká,“ dodal Peter Ištván. Podmienky obchodnej verejnej súťaže sú zverejnené na stránke ŽSK. Lehota na doručenie písomných ponúk záujemcov je do 26. apríla.

redakcia

Stromy ustúpili cyklotrase, tá má nového projektanta

Počas druhej marcovej soboty vyrúbala dolnokubínska samospráva 6 stromov na nábreží ulice Rad pri Orave. Príslušný orgán ochrany drevín v Oravskom Podzámku tak rozhodol na základe ich nevyhovujúceho zdravotného stavu a kolízie s inžinierskymi sieťami.

„Dreviny boli navyše aj v kolízii so stavebným zámerom cyklotrasy po nábreží rieky Orava, prepájajúcej časti mesta Mokrad a Záskanie so širším centrom mesta. Výrub bolo podľa rozhodnutia potrebné vykonať najneskôr do 31. marca 2024. Ako kompenzácia bola rozhodnutím určená náhradná výsadba piatich kusov sadeníc už narastených pôvodných druhov drevín v okolí ihriska Žihadielko, ktorú je potrebné uskutočniť do 30. septembra 2024 a následne zabezpečiť potrebnú starostlivosť,“ ozrejmil Jaroslav Láštík, vedúci odboru právneho a riadenia projektov MsÚ D. Kubín.

Spája centrum s priemyselným parkom

Plánovaná cyklotrasa by mala začať od kaplnky na križovatke ulíc M. R. Štefánika a Československej armády a následne pokračovať po nábreží rieky Orava, cez spomínanú ulicu Rad pri Orave, ďalej poza priemyselný park SEZ DK a cez nové premostenie na Záskanie. Tam bude cyklotrasa smerovať po Rybárskej ulici až k druhej lavici, ktorá prepája Záskanie s Mokradom. „Projekt cyklotrasy na nábreží je pre nás veľmi dôležitý, pretože bude slúžiť obyvateľom a turistom ako rekreačná

cyklotrasa, ale zároveň aj ako cyklotrasa, ktorá bude viesť priviesť ľudí za prácou do zamestnania, keďže bude spájať centrum mesta s našim najväčším priemyselným parkom, ktorý sa nachádza práve na Mokradi. Na celú cyklotrasu, vrátane dvoch mostov, bolo už vydané územné rozhodnutie. Následne sme hľadali dodávateľa projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie. Vysúťažaná firma, ktorá mala minulý rok dokončiť tieto práce a mali sme mať už hotový projekt, začala mať problémy a pýtala od nás peniaze navyše,“ vysvetlil primátor Dolného Kubína Ján Prílepek.

Pôvodný projektant skončil v konkurze

„Renomovaný zhotoviteľ ďalšieho stupňa projektovej dokumentácie, teda projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie a realizáciu stavby, ktorý vzišiel z verejného obstarávania, neplnil dohodnuté podmienky a termíny, preto mesto preventívne od zmluvy odstúpilo bez finančných dopadov. Tento zhotoviteľ nakoniec skončil v konkurze,“ objasnil Jaroslav Láštík. „Žiaľ, stratili sme rok prípravných prác. V tejto chvíli spolupracujeme s novým ateliérom z Banskej Bystrice a zatiaľ pracujú podľa harmonogramu, takže v najbližších mesiacoch by sme mali mať hotovú projektovej dokumentáciu. Následne môžeme povolať, obstarávať a tým pádom máme pripravený projekt, aby sme sa mohli uchádzať o prostriedky, ktoré budú alokované v rôznych výzvach práve na cyklotrasu. Je pre nás dôležité hľadať externé zdroje najmä preto, že súčasťou tejto cyklotrasy budú aj dva mosty,“ doplnil Ján Prílepek. Cena za vypracovanie projektovej dokumentácie je takmer 81-tisíc eur.

redakcia

Žiakom z Veličnej, Pucova a Pokryváča upravili školský obvod

Na poslednom februárovom rokovaní mestského zastupiteľstva zmenili poslanci Všeobecne záväzné nariadenie o určení školských obvodov v meste Dolný Kubín. Oproti doteraz platnému VZN sa mení len školský obvod detí s trvalým pobytom v obci Veličná, Pucov a Pokryváč.

Pre tieto deti už nebude školským obvodom ZŠ Janka Matúšku. „Posledné roky sa nám stáva to, že ZŠ Janka Matúšku rastie dosť rýchlo. Za posledných desať rokov nám v nej pribudlo okolo sto žiakov. Nastáva problém, že táto základná škola sa dostáva na hranicu svojich kapacitných možností, čo sa týka tried a aj školskej jedálne. Preto my, ako zriaďovateľ, aj keď nás to neteší, musíme pristúpiť k regulácii,“ ozrejmil Michal Švento, vedúci odboru školstva MsÚ D. Kubín.

Neudržateľný smer

ZŠ Janka Matúšku má zo štyroch mestských základných škôl najviac žiakov. Z celkového počtu takmer 37 %. Každý rok sa tu prídeme zapísať viac ako stovka prvákov. „Začalo to naberať naozaj neudržateľný smer a následné požiadavky, ktoré vznikali z tohto až extrémne vysokého počtu žiakov oproti iným školám, boli neúnosné,“ vysvetlil poslanec MsZ Michal Smolka. Zmena školského obvodu v praxi znamená, že ZŠ Janka Matúšku už po novom nebude musieť prijať deti s trvalým pobytom v obci Veličná od 1. ročníka a deti z obcí Pucov a Po-

kryváč od 5. ročníka. Škola tieto deti môže prijímať aj naďalej, nebude im však preplácané dopravné. „Pre ostatné ročníky z týchto obcí ostáva ZŠ Janka Matúšku školským obvodom. Urobili sme to kvôli tomu, aby tí žiaci, ktorí v minulosti nastúpili do týchto škôl, aj za rovnakých podmienok štúdium skončili. Týmto žiakom bude škola stále preplácať dopravné,“ objasnil Michal Švento.

Chcú sa regulovať sami

„Zmenu školského obvodu pre našu základnú školu vnímam rozpačito. Nie som s ňou celkom stotožnený. Myslel som si, že pôjdeme postupne a nie takto skokovito. Na jednom zo stretnutí som vrazil a žiadal poslancov o dôveru, že sa vieme samoregulovať v počte žiakov. Urobili sme to takto minulý rok, tento rok nám také niečo nehrozí a urobili by sme to i opakovane. Myslím si, že samoregulácia je jednou z povinností riaditeľov škôl, nielen žiakov naberať, ale ich počet aj regulovať,“ uviedol riaditeľ ZŠ Janka Matúšku Rastislav Eliaš. „Je však dôležité zdôrazniť, že pre tieto obce naďalej ostáva mesto D. Kubín školským obvodom. To znamená, že žiaci z Veličnej istotne prijmeme, ale napríklad do ZŠ Martina Kukučina, kde budú mať budúci prváci preplatené dopravné,“ dodal Michal Švento. ZŠ Janka Matúšku sa v nezávislých hodnoteniach inštitútu INEKO pravidelne umiestňuje na prvých priečkach v rebríčku kvality základných škôl v okrese. V minulom roku bola podľa hodnotenia najlepšou školou na Orave. Zápisy do prvých ročníkov základných škôl budú v Dolnom Kubíne už 15. a 16. apríla.

redakcia

foto: redakcia

Nová riaditeľka Martina Špániková: Červený kríž je tu pre ľudí

Slovenský Červený kríž - územný spolok Dolný Kubín vedie nová riaditeľka. Zuzanu Krškovú po siedmich rokoch pôsobenia na vedúcom poste vystriedala Martina Špániková, ktorá je už mnoho rokov súčasťou Červeného kríža.

„Moja cesta k Červenému krížu bola dlhá. V mladosti viedla cez vzdelávanie v krúžku prvej pomoci a prípravu družstiev mladých zdravotníkov v prvej pomoci a účasťou na súťažiach, neskôr prostredníctvom aj neformálnej dobrovoľníckej pomoci pri aktivitách Červeného kríža. Od začiatku som bola ovplyvnená vzorom otca, ktorý tu bol ako lekár dlhé roky aktívny,“ povedala Martina Špániková, nová riaditeľka SČK - Územného spolku Orava D. Kubín.

Činnosť Červeného kríža je rôznorodá

Nová riaditeľka sa vedúceho postu ujala 1. novembra 2023. Na starosti má všetky tri okresy Oravy - Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo. „Máme tridsaťpäť miestnych spolkov a deväť skupín mládeže na stredných školách. Územný spolok združuje vyše 2 100 členov na Orave. Miestne spolky, ktoré sú prirodzenou súčasťou života miestnej komunity v obciach a mestách, vyvíjajú rôzne činnosti podľa vlastných možností a podľa potrieb komunity, napríklad organizujú akcie bezpríspevkového darcovstva krvi, poskytujú asistenčnú zdravotnú službu na športových, kultúrnych podujatiach v obciach a v mestách, či organizujú rôzne humanitárne zbierky, predvádzajú ukážky prvej pomoci, realizujú zdravotné aktivity, preventívne činnosti, výlety a tak ďalej,“ uviedla riaditeľka. Poslaním SČK je podpora bezpríspevkového darcovstva krvi. Červený kríž

je jedinou organizáciou na Slovensku, ktorá sa venuje výchove k darcovstvu a oceňovaniu mnohonásobných darcov krvi. „Spolupracujeme s hematologicko-transfúznymi oddeleniami v D. Kubíne a v Trstenej a aj s Národnou transfúznou službou Martin. Vedejeme evidenciu bezpríspevkového darcovstva krvi a dvakrát ročne oceňujeme darcov krvi plaketaми profesora Jána Jánskeho a medailou profesora Kňazovického,“ zdôraznila Martina Špániková. Slovenský Červený kríž organizuje aj Valentínsku a Študentskú kvapku krvi.

Venujú sa vzdelávaniu v prvej pomoci

„Červený kríž je najväčším poskytovateľom výučby prvej pomoci v celosvetovom meradle. Realizujeme osem, šesťnásť i tridsaťtri-hodinové kurzy, ktoré vedú naši vyskolení inštruktóri prvej pomoci. Oslovujeme všetky generácie od detí v materských školách až po seniorov. Žiaci základných škôl, mladí na stredných školách na Orave sa učia základné úkony prvej pomoci, a potom v júni sa zúčastňujú na súťaži v jej poskytovaní. V spolupráci s Policajným zborom Slovenskej republiky každoročne organizujeme kampaň Bezpečnosť na cestách, ktorá je zameraná na osvetu v oblasti prvej pomoci pre všetkých účastníkov cestnej premávky,“ pripomenula riaditeľka. Slovenský Červený kríž zameriava pozornosť aj na sociálnu oblasť. Pomáha občanom

v stave núdze. Je súčasťou integrovaného záchranného systému. Poskytuje psychologickú prvú pomoc. V rámci soc. poradenstva sa zameriava hlavne na ľudí s poruchami príjmu potravy a stavmi úzkosti. Realizuje aj projekty v rámci prevencie zdravia a osvetu v záchrane života, od detí po seniorov.

„Červený kríž mi poskytuje hodnoty, s ktorými sa v živote stotožňujem. Poskytuje realizáciu v oblastiach, ktoré prinášajú ošoh ľuďom v núdzi, ale aj možnosti rozširovania povedomia o dôležitej záchrane života. Tvorí spoločenstvo úžasných ľudí s veľkým srdcom, zanietených pre spoločné dobro. Pre toto všetko som vďačná za príležitosť byť jeho súčasťou,“ uzavrela M. Špániková.

redakcia

Peter Konečný búra stereotypy o ženách cez filmy a reklamy

Vedeli ste, že film, seriál alebo reklama vo vás môže vzbudiť kritické myslenie a empatiu? Kinematografia je najmladšie umenie na svete, no dokáže mať silnú emóciu a meniť pohľad na svet. Filmový kritik Peter Konečný pri príležitosti MDŽ o tom hovoril v knižnici A. Habovštiaka.

I Peter Konečný cez krátke ukážky poukazuje na problémy dnešnej doby. Vraví, že človeku môžu pomôcť zamýšľať sa nad spoločnosťou a moderným dynamickým svetom. Hlavné témy prednášky boli rodová rovnosť, postavenie žien v spoločnosti či mzdové rozdiely medzi ženami a mužmi. „Dá sa o tom veľmi dobre rozprávať práve cez filmy, seriály, reklamy, ktoré vedia v krátkych formátoch tematizovať práve tento typ problému, ktorý máme v spoločnosti. Týka sa to aj predsudkov, týka sa to rovnako aj stereotypov a týka sa to rešpektu, ktorý potrebujeme ako krajina. Vzhľadom na to, ako vyzerá aktuálna politická scéna, táto krajina potrebuje sakra veľa rešpektu a empatie. A toto dokážu robiť dobré, kvalitné filmy,“ potvrdil filmový kritik P. Konečný.

Prostredníctvom filmov edukuje už viac ako 15 rokov. Tvrdí, že 30-sekundová reklama môže mať väčší účinok ako celovečerný film. „Pre mňa je veľmi dôležité, popísať tieto témy. Bez toho by ľudia museli čítať tisíce strán metodických príručiek a rôzne typy textov. Ale aj na základe dobrého obsahu, vizuálneho obsahu či už filmového, seriálového, reklamného, videoklipové sa dajú tieto témy a táto problematika popísať tak, aby sa scitlivoval aj bežný divák a bežný človek,“ myslí si Peter Konečný.

Film ako budúcnosť vzdelávania

„Kinematografia je nesmierne pestrá a obrovská. Ročne sa robí osemtisíc celovečerných filmov. Máme na svete obrovskú plejádu kvalitných filmov. Je tam veľké množstvo takých, s kto-

rými sa dá edukovať a pracovať aj na základných či stredných škôl. Som presvedčený o tom, že v dohľadnej dobe uvidíme, ako sa začnú meniť osnovy v rámci vyučovacieho procesu a čoraz viac sa začnú zapájať práve filmové diela do vzdelávania, napríklad v dejepise, histórii, práve kvôli scitlivovaniu týchto tém, ktoré robím aj ja. Pre mňa je film obrovský koktail, ale zároveň aj obrovská fabrika na to, ako vzdelávať ľudí v oblasti rôznych typov otázok,“ povedal Peter Konečný.

Prednáškami motivuje mladých ľudí k štúdiu filmu

V knižnici sa venoval aj tvorcom, ktorí stoja za jednotlivými filmami. Podľa Konečného vo filmovom priemysle okrem Spojených štátov amerických vyčnieva aj Francúzsko, Anglicko či Nemecko. „Fantastické veci na túto tému robia aj Španieli, ktorí veľmi intenzívne scitlivujú aj mladé publikum. V súvislosti s témou rodovej rovnosti aj queer komunity. To je ďalšia veľká téma. Rešpekt je to správne slovo, znamená to, že si navzájom rozumieme. Čo nás do toho, kto je akej sexuálnej orientácie. To nás nemá čo zaujímať. Máme normálne fungovať, normálne spolupracovať, normálne sa rozprávať so všetkými ľuďmi. Je to o tom, že máme hľadať to, čo nás spája,“ vyjadril sa Peter Konečný.

Podľa filmového kritika kvalitné reklamy divákovi ukazujú iný uhol pohľadu na kontroverzné témy ako feminizmus alebo LGBTI+ komunitu. Bežne sa stretáva s ľuďmi, ktorým reklama či film zmenili život. „Aj ja mám na svedomí

niekoľko absolventov filmových fakúlt a filmových škôl. Tito mladí ľudia sa rozhodli študovať na filmových fakultách buď fotografiu, alebo priamo film, réžiu, kameru, scenáristku či produkciu. Vďaka tomu, že videli, že film nie je náhodný sled obrazov, ale že treba nad ním rozmýšľať. Videli v tom nejaký princíp, remeslo. Videli, že tam veci musia fungovať, aby dávali zmysel. Dosť intenzívne sa našartovali k tomu, že sa chceli filmom zaoberať profesionálne, aj ho vyštudovať,“ hovorí Peter Konečný.

Konečný považuje Deň žien za niečo viac než pár slov a darovanie kvetov

„Deň žien je o rešpekte, ktorý ženám na Slovensku výrazne chýba. Vidíme to aj napríklad na rodovom rozdiely. Niektorí muži stále nepochopili, že mamuty už nebehajú po lese, ani po obchodnej ulici, ani po meste, ale že sa treba správať s rešpektom a empaticky. Nikto nepadol ani z Venuše, ani z Marsu, ale všetci sme na jednej planéte, tá sa volá Zem. Máme hľadať to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje,“ zdôraznil Konečný.

redakcia; foto: Or. knižnica

Juraj Mazúr po rokoch lieči umením

J. Mazúr zasvätil celý život medicíne. Po vysokej škole začal pracovať v novootvorenej nemocnici v D. Kubíne spolu s manželkou Darinou. Aj keď sa rozhodol stať lekárom, nezaprel umelecké korene.

I Juraj Mazúr si po rokoch lekárskej kariéry splnil sen a vystavil svoje obrazy v Or. kultúrnom stredisku v D. Kubíne. Rozhodnutie pri výbere vysokej školy pre J. Mazúra nebolo jednoduché. Svoje štúdium na Lekárskej fakulte v Martine rozhodne nelutuje: „Možno život s umením by bol radostnejší, ale medicínu

pokladám za prínosnejšiu pre blízkych v našej oravskej komunite,“ zhodnotil umelec a bývalý lekár.

Večný odkaz na obraze

Počas štúdia na umenie nezanevrel. Prvé roky na fakulte ešte kreslil a zo zvedavosti navštevoval aj Vysokú školu múzických umení. Jeho práce občas vystavili na niektorých výstavách. Obrazy sa mu buď nevrátili alebo ich rozdal. V piatok 9. februára vystavoval po prvýkrát. Na plátna zobrazil svoje deti a vnúčatá. „Po vyše štyridsaťročnej aktívnej profesionálnej kardiologickej činnosti odišiel do dôchodku. Posledné tri roky sa začal venovať maľovaniu. Rodine a vnukom chcel zanechať

na seba pamiatku tým, že ich všetkých v procese času zaznamená na obrázkoch. Takže vnúčatká ako rásť, tak sú tu všetky spodobené aj so svojimi rodičmi,“ povedala kurátorka výstavy Eva Luptáková. Výstavu pomenovali „Moja cesta - moje radosti.“ Názov má odrážať životný príbeh autora. Vraví, že jeho najcennejšia radosť je rodina. „Keď máte to šťastie, že máte rodinu zloženú z ľudí, ktorí si jeden druhého vážia, ktorí sa majú radi, majú podobný názor na život ako vy, rozumiete si s nimi a do tej rodiny pribudne to najdôležitejšie - vnúčatá, tak si myslím, že v mojom veku ma už nič radostnejšie asi nečaká,“ hovorí Juraj Mazúr.

redakcia

Seniori z CSS Brezovec zverili svoje účesy do rúk budúcich kaderničok

Súkromná stredná odborná škola v Dolnom Kubíne oslovila Centrum sociálnych služieb (CSS) Brezovec a ponúkla svoje služby klientom centra. Seniori sa raz do mesiaca vyberú priamo do školy, kde sa zveria do rúk budúcim kaderničkam. Študentky sa im tak postarajú o ich účesy.

foto: redakcia

„Rozhodli sme sa pomôcť našim starším spoluobčanom a nadviazali sme tak spoluprácu s CSS Brezovec, že každý mesiac alebo podľa ich potreby, im pomôžeme sa skrásliť a upraviť vlasy. Je to samozrejme bezplatné,“ povedal Miroslav Borák, zástupca riaditeľa Súkromnej strednej odbornej školy. „Bolo to pre nás veľkým prekvapením a aj samotní klienti s radosťou privítali, že tu môžu prísť, že spoznajú nových ľudí, porozprávajú sa a zároveň majú aj nový účes,“ uviedol Miroslav Šimo z Centra sociálnych služieb Brezovec. „Určite by sme chceli v tejto aktivite pokračovať, lebo vidíme, ako sú aj klienti centra z tejto novinky nadšení a so študentkami si zároveň vymieňajú medzigeneračné skúsenosti a vedú zaujímavé rozhovory,“ dodal Miroslav Borák.

Vzájomné obohatenie

Klienti zariadenia študentkám dôverujú a úpravu či výber účesu nechajú na nich. Niektorí si však svoju predstavu priamo povedia. Kadernícke služby sú poskytované pod vedením majsterky školy. „Seniori sú veľmi milí, sú to vďační ľudia, vždy sa na nich tešíme. To sa ani nedá slovami opísať, keď ich vidíme šťastných a my im takto zlepšujeme náladu. Zároveň sa s nimi rozprávame o zaujímavých veciach. Niektorí seniori povedia, že im môžeme vytvoriť, čo chceme a iní si rovno povedia, čo chcú, aby sme im urobili,“ pochvalujú si študentky školy. „Sme veľmi radi, že nás takto pozývajú, skráslia, pohostia. Spokojní sme, veď aj starí ľudia chcú byť pekní. Tešíme sa, je to úžasný nápad. Stretáme nových ľudí a vyjdeme odtiaľto oveľa mladší. Veľká vďaka patrí aj našim sestričkám, že sa o nás starajú, vodia nás tu, vďačíme im za všetko,“ hovoria spokojní klienti. „Najskôr som sa obával, ako budú reagovať naše študentky. Ale nakoniec som zostal prekvapený, keďže to prijali pozitívne a vždy sa tešia. Dokonca sa samy pýtajú, kedy bude ten deň, keď prídu k nám seniori,“ dodal Miroslav Borák.

Súkromná stredná odborná škola plánuje aj ďalšie novinky. Dolnokubínčanom chce ponúknuť chýbajúcu službu na ka-

derníckom trhu, ale aj mnohé ďalšie. „V rámci školy ponúkame hlavne kadernícke služby. Plánujeme zaviesť aj možnosť strihania malých detí, čo v Dolnom Kubíne chýba a ponúkame i kozmetické služby nielen pre ženy, ale aj pre mužov,“ uzavrel Miroslav Borák.

redakcia

Naši dobrí rodáci – spoznajte históriu so ZŠ P. Škrabáka

So žiakmi a pedagógmi ZŠ Petra Škrabáka môžete bližšie spoznať naše mesto. Vymysleli hru, vďaka ktorej sa dozviete mnoho zaujímavostí z histórie Dolného Kubína.

Pátračka, ako ju sami volajú, vás prevedie miestami, ktoré nepoznáte, ale i takými, ktorými denne prechádzate a nevedomujete si ich význam. „Štartujeme trochu netradične. Keďže pán Škrabák bol spojený s históriou mesta, tak začíname pátračou hrou v Dolnom Kubíne a o Dolnom Kubíne. Táto pátračka sa vola Quest. Je to medzinárodný koncept, ktorý sme preniesli na naše kubínske námestie až po historický cintorín,“ povedala Mária Studeničová, riaditeľka ZŠ P.Škrabáka.

Ideálna trasa, ako spoznať pamätné miesta

Pátračia hra je vhodná aj pre rodiny s deťmi a seniorov. Stačí vám na ňu len 45 minút a brožúrka, v ktorej nájdete plán trasy, ako zvládnuť hru až do cieľa. „Má svoje zákonitosti, ktoré musia byť dodržané. V prvom rade je veršovaná a prevádza turistu alebo záujemcu centrom nášho mesta. Začína v Parke dejateľov, následne okolo kostola, gymnázia a uzavrie sa na mieste, kde naše kroky väčšinou končia, na historickom cintoríne. Je samoobslužná, to znamená, že stačí brožúrka, ceruzka a každý, kto vie čítať, si to mesto prejde a všeličo sa o ňom dozvie. Malou odmenou je citát o Dolnom Kubí-

ne, ktorý pátrač dostane, keď príde do cieľa," zhrnula Mária Studeničová. „Veľmi sa teším, že takáto iniciatíva vyšla práve zo základnej školy a že jej autorom je ZŠ Petra Škrabáka. Týmto počínom sa zaraďuje naše mesto medzi mnoho miest vo vyspelej kultúrnej Európe, ktoré takéto drobné publikácie majú na to, aby propagovali svoje mesto. Je to veľmi zaujímavá forma. Myslím si, že je to urobené očami občana mesta a pre návštevníka. Je z toho cítiť istú blízkosť tvorcu a skutočne môže návštevníkovi Dolného Kubína významné miesta veľmi zaujímavým spôsobom priblížiť a ukázať mu ideálnu trasu, ako všetky tieto miesta spoznať. Mal som to šťastie byť pri tom, ako bola táto myšlienka predkladaná Martinovi Vojtekovi ako grafikovi tejto brožúrky. Vôbec sme neočakávali, že to takto skvelo dopadne. Dal tomu skutočne veľmi zaujímavý vizuál, čo umocnilo aj všetky krásne texty, ktoré sú zbásnené, zveršované. Táto publikácia má naozaj zaujímavú hodnotu,“

pochvaľuje hru Leonard Vajdulák, predseda Komisie kultúry, regionálneho rozvoja, cestovného ruchu a služieb MsZ.

Aktivity základnej školy pokračujú ďalej

Pátracou hrou to však nekončí. Aktivít bude viac. Všetky budú mať spoločného menovateľa, a to Petra Škrabáka a jeho činnosti, ktorým sa venoval. „Pripravujeme futbalový turnaj, deti nacvičia divadielko, bude aj spevokol. Všetko to vyvrcholí koncom mája akadémiou, venovanou práve pánovi Škrabákov, ale aj všetkým našim rodák,“ doplnila Mária Studeničová. Viac informácií o pátracej hre v podaní ZŠ Petra Škrabáka ako aj ďalších aktivitách nájdete na webovej stránke školy. Quest Naši dobrí rodáci bol vytvorený vďaka podpore nadácie SPP a grantového programu SPPravme to!

redakcia

Kurz sebaobrany pomôže v nebezpečných situáciách

Ako sa zachovať v kritickej situácii, či ako nájsť v sebe silu a odhodlanie brániť sa. Aj toto sa dozviete na kurze sebaobrany, ktorý vedie kvalifikovaný lektor Peter Ďubek.

Dolnokubínčan má za sebou 15-ročné skúsenosti z absolvovaných seminárov, tréningov, skúseností policajtov či inštruktorov. „Tým, že som policajt, tak to celé začalo na ulici, kde sme postupne zisťovali, že stále na sebe treba pracovať. A prišlo to až do bodu, že som sa stal inštruktorom sebaobrany, a to preto, aby som sa vedel ubrániť a ubrániť aj ľudí, ktorí sú tam von,“ povedal Peter Ďubek, lektor kurzu sebaobrany. Ako Peter Ďubek hovorí: „Vítaz je ten, kto vyhrá bez boja.“ Preto na kurzoch preferuje predovšetkým taktiku a verbálnu komunikáciu. Pokiaľ však toto zlyhá, je nutné vedieť brániť sa. Dôležité je podľa neho aj to, aby boli dodržané zákonné normy a zároveň sa zaobchádzalo šetrne aj voči osobe, ktorá konflikt vyvolala a nebola prekročená miera nutnej obrany.

Najdôležitejšie sú modelové situácie

V rámci kurzu sa Peter Ďubek venuje na 80 percent praxi a zvyšok je teória. „Najskôr začíname rozcvičkou, potom fungujeme štandardne na báze modelových situácií. Väčšinou je to v štýle, že žena prechádza parkom a vtedy si vyskúšame, ako sa k nej približuje muž. Čoraz viac bližšie a bližšie a ako má človek v tomto momente reagovať. Pretože mozog vie reagovať iba vtedy, akonáhle tú situáciu zažil,“ zdôraznil Peter Ďubek. Kurzu sa môžu zúčastniť osoby od 15 rokov. Fyzická kondícia nie je rozhodujúca. „Sústredíme sa na taktiku, ktorá je pre nás podstatná. Prepadať môžu naozaj každého, či máte veľké svaly alebo sa len prechádzate v lodičkách,“ pripomenul lektor. Kurzy sebaobrany bývajú rozdelené na dve skupiny. A to z podstatného dôvodu. „Muži a ženy sú osobitne. Nakoľko sa domnievam, že ženská sebaobrana je úplne iná ako mužská. Aktuálne tu máme kurz, ktorý je pre budúcich inštruktorov sebaobrany. Oni už prešli istým výberom. Päť rokov museli robiť nejaké bojové umenie. Toto sú ľudia, ktorí už fyzickú znalosť majú. My ich učíme princípom sebaobrany, to je ten rozdiel. Aké princípy by sme mali mať. Ide o to vyhnúť sa boju, predchádzať mu, vnímať hrozbu

a podobne. Lebo toto sú už bojovníci a mnohí z nich aj zápasníci. Tento kurz je iný ako klasický, ktorý je určený pre civilný sektor,“ uviedol inštruktor.

Neberú každého

„Prihlásil som sa tu práve kvôli tomu, že už desať rokov pomáhám učiteľom a vychovávateľom v detských domovoch, kde je agresivita čím ďalej, tým väčšia, potrebujeme sa teda posunúť na vyššiu úroveň,“ ozrejmil jeden z účastníkov. „Ja som lektorka asertivity, duševného zdravia a toto je ďalší kurz, v ktorom si zvyšujem svoju kvalifikáciu. Zároveň sa na dennej báze stretávam so ženami, ktoré sa nevedia obrániť. Napríklad aj 80 % znásilnení je práve preto, že sa ženy nevedia brániť. Preto tu nacvičujeme aj zvukové efekty, aby sme vedeli, čo máme robiť v bežnom živote,“ uviedla návštevníčka kurzu. „Vo svete existuje aj zlo a nikdy neviete, čo sa vám môže stať. Preto sa tu učíme vnímať danú hrozbu, ako ju zaregistrovať, ako sa jej vyhnúť a prípadne, aký fyzický nástroj použiť na obranu,“ zhrnul ďalší aktér kurzu. Kurzy sebaobrany pre civilný sektor bývajú každý utorok a štvrtok na sídlisku Brezovec v zábavnom centre. Pre viac informácií stačí navštíviť webovú stránku: www.sorudo.cz/dolny-kubin/. Súčasťou kurzu sa ale nemôže stať každý. „Neberieme každého. Je to dôležitá informácia, že našou podmienkou je to, aby išlo o morálne a bezúhonné osoby. Pokiaľ ste mali skúsenosti s trestným zákonom a váš život je mierne kriminálny, tak sa k nám, bohužiaľ, nedostanete,“ povedal Peter Ďubek.

Lektoruje aj v psychiatrických liečebniach

Kubínčan neodovzdáva svoje vedomosti len na klasických kurzoch sebaobrany. Pomáha aj v organizáciách, kde hrozí, že môže dôjsť k napadnutiu ich zamestnancov zo strany klienta. „V rámci SORUDO prednášam od Bratislavy až po Košice a špecializujem sa aj na psychiatrie. Tu je veľký problém, že niekedy potrebujú pacifikovať svojho klienta, no zároveň mu ale neublížiť. Nepoužívajú žiadne pomôcky, ktoré by im pomohli a väčšinou sa rozprávame o taktike, akým spôsobom zasahovať. Myslím, že som navštívil už všetky psychiatrie v rámci Slovenska. Najnovšie som bol v Detenčnom ústave Hronovce, čo bola veľmi zaujímavá skúsenosť,“ uzavrel Peter Ďubek.

redakcia

foto: redakcia

Traja lekári na 80-tisíc ľudí, aj také bolo liečenie na Orave

*Oravci do 20. storočia nedôverovali lekárom. Martin Kukučín liečil na dvoch kontinentoch a ženy si do 20. storočia niesli titul ľudových liečiteľiek. Toto a mnoho ďalšieho sa môžete dozvedieť na výstave **Lekári a liečenie na Orave v minulosti**.*

V prvej časti sa dočítate o histórii lekárstva a liečenia na Orave už od jej počiatkov, teda stredoveku. V druhej polovici sa zoznámite s osobnosťami oravského lekárstva. „Okrem svojho civilného povolania venovali veľkú časť svojho života aj práci na poli osvety, kultúry a vzdelávania. Boli veľmi aktívni v mnohých spolkoch. Mnohí z nich boli aj veľkí dobráci, ktorí neraz tých najchudobnejších a najbiednejších liečili aj bez nároku na nejaký honorár,“ povedal Lukáš Tkáč, literárny historik Oravského múzea. Na výstave zmapovali aj profesijný život slovenského prozaika a lekára Ladislava Nádaši-Jégeho, po ktorom je pomenovaná dolnooravská nemocnica. „Bola to jedna z najvýznamnejších osobností oravského lekárstva. Bol známy ako veľký ľudomil, ktorý neváhal za svojimi pacientmi cestovať aj niekoľko kilometrov, či už bolo horúco alebo bol treskúci mráz. Doktor nasadol na koč, na koňa a cestoval za svojim pacientom niekoľko desiatok kilometrov,“ prezradil Lukáš Tkáč.

Kvôli práci obetoval literárnu kariéru
„Keď sa aktívne venoval lekárstvu, tak nepísal. Mal tridsaťročnú prestávku a až na záver života, keď odišiel na dôchodok, sa vrátil k tomu, čo miloval od svojich študentských čias, teda k literatúre,“ potvrdil Lukáš Tkáč. Martin Kukučín svojim pacientom pomá-

hal zadarmo. Ak to bolo potrebné, s pacientmi precestoval dlhé cesty a pri tých najchudobnejších peniaze za lieky nepýtal. „Je zaujímavé, že liečil ľudí na dvoch kontinentoch. Ako lekár pracoval v Chorvátsku, kde strávil značnú časť svojho života. Ďalšia jeho životná epizóda bola Južná Amerika, kde opäť pracoval v prostredí juhoslovanských emigrantov a opäť ako lekár,“ doplnil Lukáš Tkáč.

Oravskí štúrovci liečili telo aj dušu

Na Orave boli aj takí, ktorí okrem medicíny zasvätili život národným záujmom. Výskumníci ich nazvali oravskí štúrovci. Písalo sa o nich aj v tlači. „Napríklad pán Karol Veselovský bol prvým oravským meteorológom, ktorý založil prvú oravskú meteorologickú stanicu v Oravskom Podzámku. Potom to bol Baltazar Demian, ktorý sa snažil venovať liečeniu ruských vojakov. Prechádzali frontom, nakazili sa a zomreli tu na Orave v Dolnom Kubíne. Spomenieme aj Vavrince Miklušicu. Spolu s Karolom Veselovským boli absolventmi Peštianskej univerzity. Aj dobová tlač reagovala, že sú veľmi vďační, že sa vrátili na Oravu a že sa prišli starať o zvereny ľud,“ priblížila knihovnička Čaplovičovej knižnice Renáta Jedláková.

Ľudia boli voči lekárom skeptickí

V Oravskej stolici pripadalo na troch

lekárov 80-tisíc obyvateľov. Do 20. storočia ľudia lekárom nedôverovali. Voči odbornej medicíne boli skeptickí, preto sa spoliehali na bylinkárstvo a mastičkárstvo. „Lekár bol drahá záležitosť. Ľudia viac vyhľadávali pôrodné babice, mastičkárov, rôznych tzv. čarodejníkov. Až keď bolo najhoršie, obrátili sa na lekára. Bohužiaľ, mnohokrát bolo už veľmi neskoro. Už ani lekár nedokázal týmto ľuďom pomôcť,“ hovorí Lukáš Tkáč. Ľudia za lekármi boli ochotní precestovať aj niekoľko kilometrov. Zasadná zmena v lekárstve nastala až v druhej polovici 20. storočia. Od 40. rokov začali vznikať tri oravské nemocnice. Výstava je vo Florinovom dome sprístupnená do 26. mája.

redakcia

Ukážky z expozície
vo Florinovom dome si
môžete pozrieť
po naskenovaní kódu.

Obdarúvajú sa navzájom

Základná umelecká škola Ivana Ballu vo štvrtok 14. marca cez hudbu a tanec poďakovala svojim sponzorom

a rodičom žiakov. Na koncerte okrem žiakov vystúpili aj učitelia. Celé podujatie nazvali Dar. „Chceli sme osloviť sponzorov v meste Dolný Kubín, aby sa nejakým spôsobom aj finančne podieľali na kultúre. To sa nám zatiaľ darí a už aj nejaké financie prišli na účet. Takže preto Dar. Ako „dar“ my pre ľudí a sponzori pre nás,“ vysvetlil riaditeľ Základnej umeleckej školy Ivana Ballu Roman Ďaďo. Žiaci svoje hudobné dary

predviedli v sólových výstupoch alebo v rámci súborov. „Gitarový súbor, husľový súbor, ľudová hudba, tanečná ľudová hudba. Zo sólových vystúpili spevy, interpreti s hrou na klavíri, na akordeóne, na saxofóne a na husliach,“ povedal Roman Ďaďo. Darcom školy poďakovalo 50 účinkujúcich.

text a foto: redakcia

Hviezdoslav hral vo veselohre a prvá opera v D. Kubíne bola v Zmeškalovom dome

Ochotnícke divadlo v Dolnom Kubíne, ale aj na celej Orave sa zapísalo do našej histórie a prinieslo osobnosti, ktoré boli a sú vzorom pre súčasné i budúce generácie.

Práve ochotníckemu divadlu bola venovaná marcová expozícia v MsKS, ktorej príbeh sa začal písať v štátnom archíve, kde objavili doteraz nepublikované texty Jána Brodňanského, ktoré mapujú históriu divadla v Dolnom Kubíne od roku 1842 až do roku 1956. „Píše napríklad aj o Hviezdoslavovi ako ochotníkovi, o Ferkovi Urbánkovi a jeho pôsobení tu v Dolnom Kubíne, ako aj o mnohých ďalších. Spomína aj to, že Hviezdoslav v roku 1869 ako septimán Gymnázia v Kežmarku napísal báseň Divadlo. Práve ňou chcel povzbudiť všetkých ochotníkov v ďalšej práci na divadelnom poli, ale najmä ochotníkov v Kubíne, pretože začínali stagnovať. Túto báseň môžete vidieť aj na výstavných paneloch v MsKS. Pavol Országh Hviezdoslav sa pričínal aj o vznik vše-kultúrneho spolku, ktorý vznikol v roku 1873 a nazvali ho Meštianskou besedou. V tomto spolku bol založený aj divadelný odbor a práve Hviezdoslav bol zvolený za vedúceho divadiel a zábav. Nakoniec si zahral aj ako ochotník v jednej veselohre Láska zdoľá všetko alebo Skrotená divoška od Shakespeara a hral tu vtedy so svojou budúcou manželkou Ilonou Novákovou,“ povedala Radka Hadová z Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne.

Rebel Ferko Urbánek

Divadelné hry sa spočiatku nehrávali v slovenskom, ale v českom jazyku. Zmena prišla po memorandovom zhromaždení v Martine v r. 1861, keď sa divadelné hry začali písať a aj hrať v slovenčine. „Prichádzali aj iné nástrahy a prekážky ako maďarizácia. V roku 1875 bola zatvorená Matica slovenská, čo sa prejavilo zmenšenou kultúrnou i divadelnou činnosťou. Hranie slovenských hier bolo nielen zakázané, ale priam urážalo maďarskú verejnosť. No hry v maďarčine neboli medzi pospolitým ľudom úspešné. A Slováci na to reagovali, ba až by som povedala, že rebelovali. Napríklad Ferko Urbánek, ktorý spočiatku pôsobil v Dohňanoch, kde aj tvoril. Tu sa spoznal s Pavlom Zochom z Jasenovce a práve Pavol Zoch ho priviedol do Dolného Kubína, kde mal vykonávať funkciu zastupujúceho notára. Pripojil sa však aj k ochotníkom a nacvičil s nimi niekoľko hier. Ferka Urbánka som označila aj ako rebela, lebo sa mu podarilo zachrániť divadelné predstavenie. Išlo o hru Zakázané ovocie od Štolbu. Potrebné kroje ku hre objednali v Prahe a zaplatili zálohu. Kroje však nechodili, a tak divadelníci urgovali ich dodanie. Z Prahy však došla odpoveď, že kroje boli poslané načas a musia byť už v Kubíne. Tu však nič neprišlo. Dva dni pred premiérou ešte kroje nemali. Hrozilo teda, že sa predstavenie neodohrá, Ferko Urbánek sa rozhodol zachrániť situáciu, že navštevoval domácnosti a pýtal nepotrebné šatstvo, ktoré sa dalo ešte použiť. V obchode dostal stužky, látky a z toho všetkého sám za dva dni a dve noci zhotovil 30 kusov rôznych masiek potrebných v druhom dejstve, ktoré sa odohrávalo na maškarnom plese. Predstavenie bolo zachránené. Urbánek prijímal gratulácie a ako prvý mu gratuloval Hviezdoslav, ktorého vtedy prvýkrát videl a zoznámil sa s ním,“ popísala Radka Hadová.

Oravské árie

Dolný Kubín si však zažil aj éru operiet a opier. Prvá opera sa v našom meste hrala 6. marca 1926, a to v hoteli Slávia, čo je dnešný Zmeškalov dom. Bola to opera Giacoma Pucciniho Madama Butterfly. „Hlavnú úlohu si zahrala Žofia Nedošínska, rodená Ťatliaková, ktorá bola veľmi výraznou osobnosťou a talentovanou speváčkou a herečkou. Dokonca si ju všimol aj dirigent Nedbal v Pražskom divadle, keďže sa tu dolnokubínski ochotníci ocitli na generálnej skúške. Dirigent vyzval počas skúšky Žofiu Nedošínsku, či si nechce zaspievať nejaké árie. Žofia tak zaspievala tri árie z opery. Dirigent sa nahneval, že nejaká vidiecka herečka z Dolného Kubína vie lepšie zaspievať árie ako profesionálna herečka, s ktorou sa on trápi už dlhú dobu. S riaditeľom divadla sa dohodli na nahovorení Žofie, aby sa k nim vrátila po predstavení v Dolnom Kubíne. Nestalo sa tak, pretože Žofia sa stala oddanou manželkou. Jej manžel nesúhlasil, aby pokračovala v tomto odbore,“ uviedla Radka Hadová.

Výstava Z histórie dolnokubínského ochotníckeho divadla - rozpravy Jána Brodňanského bola v MsKS nainštalovaná do 22. marca. Výstavu zrealizovalo Or. kultúrne stredisko vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia.

redakcia; foto: OKS

Súzvuk maľby a hudby, umelci tvorili pred verejnosťou

Umelec Marek Ormandík príležitostne maľuje obrazy priamo pred divákmi. Nikdy nevie, čo namaluje a čo s hotovým obrazom spraví. Niekedy ho po vystúpení upraví, daruje alebo zničí. Svojím obrazom chce dať prchavý efekt, rovnako, ako keď sa skončí pieseň.

foto: redakcia

V utorok 27. februára ho pri jeho performancii v Oravskej galérii hudobne sprevádzal Oskar Rózsa. Obaja umelci tvrdia, že súznenie je dôležitejšie ako výsledok. Spolu takto tvoria už 25 rokov. „Zámerné si nepripravujem to, čo budem robiť. To vzrušenie súvisí aj s improvizáciou. Do poslednej chvíle neviem, čo by som mal alebo chcel namaľovať,“ prezradil umelec Marek Ormandík. „Keď hráme jazz, tak je to odtiaľ-potiaľ. Keď hráme pop, je to podobné. Ale pri improvizovanej hudbe, kde si sám zvolím paletu odkiaľ-pokiaľ, je to úžasne slobodné prostredie a nás to veľmi baví,“ povedal hudobník Oskar Rózsa.

Marek Ormandík na publikum nie je zvyknutý

Väčšinou tvorí v samote a v tichu. Vraví, že je náročné maľovať pred verejnosťou: „Drvivú väčšinu času som sám v ateliéri so svojimi pochybnosťami, so svojimi chmármi. Robím v tichu alebo pri nejakej reprodukovanej hudbe. Vidím reakcie ľudí až na výstave raz alebo dvakrát za rok, možno viac. To je gro mojej práce, môjho maľovania. To, keď môžem niekedy zažiť performance, je pre mňa niečo špeciálne,“ priznal Marek Ormandík. Milovníkov umenia zároveň pozval na „Druhý breh“. Na jeho výstave vidieť, ako uvažuje o smrti. Je mu jedno, akú emóciu obrazy vyžarujú, hlavne nech sú pravdivé. Tento koncept použil aj vo svojom výslednom diele Čakanie. „Je to uvažovanie o smrti alebo blížiacom sa konci. Konkrétnu epiku si tam musí vsadiť divák sám,“ tvrdí Marek Ormandík. „To, čo sa udeje, je naozaj dobrodružstvo. Ako hovoril skladateľ devätnásteho storočia Hector Berlioz: „Každý koncept je bitka s neistým výsledkom,“ citoval Oskar Rózsa.

Umelec Marek Brezovský ich inšpiruje dodnes

Oskar Rózsa bol spolužiak skladateľa, speváka a textára Mareka Brezovského. Tento rok by oslávil 50 rokov. Práve Rózsa po jeho smrti preslávil jeho hudbu. Vraví, že medzi Ormandíkom a Brezovským vidí veľkú podobnosť. „Marek mal veľmi rád výtvarné umenie a poéziu. Dobré sa vyznal. Dovolím si tvrdiť, že expresivita, prístupy, ktoré Ormandík má, hlavne aj

témy, ktoré si vyberá, by aj pre neho boli kľúčové,“ myslí si Oskar Rózsa. Výstava bola súčasťou projektu Hľadanie identity. Určený je pre žiakov a študentov základných a stredných škôl. „Veľmi dobre si uvedomujeme, že keď sa v správnom čase nepodchytí mladý divák alebo mladý človek všeobecne, tak potom môže byť neskoro. Potom už je veľmi náročné, až niekedy nemožné, zaujať mladého diváka. Plne si uvedomujú tieto veci, program, alebo určité typy programov, ktoré pripravujeme, zameriavame práve týmto smerom,“ zdôraznil riaditeľ Oravskej galérie Michal Čajka. Výstava Druhý breh bola dostupná do 17. marca.

redakcia

Oravská galéria zhodnotila rok 2023 a predstavila nové vízie

Oravskú galériu v Dolnom Kubíne za posledný rok navštívilo takmer 75-tisíc milovníkov umenia. Dokopy získala 10 výtvarných diel v hodnote necelých 20-tisíc eur. Galéria má za sebou stovky podujatí a aktivít.

Riaditeľ Oravskej galérie hodnotí rok 2023 ako úspešný. „Najvyššiu položku z tejto návštevnosti už tradične zabil Slanický ostrov umenia. Prišlo tam okolo 54-tisíc ľudí. Opäť sme prevádzkovali expozície tradičného ľudového umenia v slanickom Kostole povýšenia Svätého kríža. Ľudí zaujala aj exteriérová expozícia oravskej kameňosochárskej tvorby a hrobka rodiny Klinovských. Ide o expozíciu venovanú zatopeným obciam a osobnostiam, ktoré pochádzajú z týchto bývalých dedín,“ uviedol riaditeľ galérie Michal Čajka.

V Župnom dome pribudne nové zastrešenie

Dohromady pripravili 9 stálych expozícií a 16 sprístupnených výstav. Jedna bola aj na hrade Budatín v spolupráci

s Považským múzeom. Prišlo tam viac ako 13 600 návštevníkov. Počas roka 2023 vystavovalo pod záštitou Oravskej galérie 101 autorov. Pod správu Oravskej galérie patria tri národno-kultúrne pamiatky: Župný dom v Dolnom Kubíne, Slanický ostrov a Galéria Márie Medveckej v Tvrdošíne. Práve tam bola návštevnosť najnižšia. Vypracovali teda architektonicko-historický výskum budovy. „Snažíme sa prísť na to, aké boli najstaršie dejiny tejto budovy, v akej kondícii je budova. Vzhľadom na obdobie, kedy vznikla, vieme o nej veľmi málo,“ povedal Michal Čajka. Zmeny v Župnom dome v DK sa dotknú najmä jeho exteriéru. Celé nádvorie chcú zastrešiť. Na projekte zatiaľ pracujú. „Projektový tím, ktorý bol vysúťažený práve finišuje. Na tomto nádvorí si vieme predstaviť rôzne formáty - koncerty, inštalácie vizuálneho umenia, rôzne spoločenské podujatia. Paleta možností je naozaj široká,“ s nadšením hovorí Michal Čajka.

Umelec Matúš Lányi na ostrove zobrazil stavby, ktoré sú už pod hladinou

Obnova a adaptácia pamiatok sa dotkne aj Slanického ostro-

va. Zrekonštruovať chcú Kostol povýšenia Svätého kríža a aj jeho expozície. Vytvoreniu projektu predchádzali rôzne výskumy a analýzy. Galéria práve hľadá finančné zdroje na obnovu kostola. „Ostrov chceme ponechať v meditatívnej atmosfére. Vieme si tam predstaviť nový pavilón, ktorý by nahradil predsa len už časovo nie najmladšie objekty, ktoré sú živného charakteru,“ tvrdí Michal Čajka. Najväčšiu návštevnosť ostrova si vysvetľujú aj novým formátom „Detský Slanický ostrov umenia“. Minulý rok sa uskutočnil po tretíkrát. „Zaviedli sme ďalší formát Festivalu súčasného vizuálneho umenia, ktorý sme premiérovali v roku 2023. Počas tohto ročníka na ňom dominovala inštalácia Matúša Lányiho Pamäť miesta, ktorá vychádzala z histórie tejto lokality,“ vyzdvihol Michal Čajka. Matúš Lányi stvárnil na ploche ostrova pôdorysy zaniknutých objektov, ktoré reprezentovali zaplavené dediny. Galéria prilákala umeleckých nadšencov aj vďaka aplikácii mobilného sprievodcu či novej publikácii Sprievodca expozíciou oravskej kamenárskej tvorby.

redakcia

Rudolf Suran sa podelil o svoje Úvahy, nálady a zručnosti

Ocenili ho v Bulharsku, bol finalistom v súťaži v Madride, vystavoval v Poprade a teraz ukázal svoju tvorbu v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne. Rudolf Suran tvorí za pomoci grafiky a akvarelových farieb. Diela v galérii vystavuje v troch celkoch: Úvahy, nálady a zručnosti.

„Úvahy sa dotýkajú grafických listov, kde výtvarník uplatňuje svoje skúsenosti a dá sa povedať návyky, ktoré získal počas štúdia na Vysokej škole výtvarných umení,“ povedal riaditeľ Oravskej galérie Michal Čajka. „Ide o kombinované techniky, ktoré sú vytvárané buď technikou akvatinty alebo leptu, ojedinele aj suchej ihly. Sú kolorované. Tieto grafické listy sú tlačené z dvoch matric, takže je to naozaj poctivá umelecká remeselná práca,“ doplnil. Suranove akvarelové nálady majú poukázať na jeho vzťah k prírode. Obrazy vznikli spontánne, keď mladého umelca zaujala konkrétna scenéria. „Pochádza z Nižnej, takže sú to prevažne krajinné scenérie v okolí tohto mesta. Samozrejme, aj okolie Námestova, Orav-

skej priehrady, Slanický ostrov, rôzne zákutia v povodí Bielej Oravy a ďalšie,“ opísal Michal Čajka. Rudolfa Surana fascinuje svet húb. Rozhodol sa dať ich na plátno a kolekciu diel nazval Zručnosti. „Mohli by sme to nazvať vedecké kresby húb, ktoré sú ako keby takou zamýšľanou ilustráciou imaginárnej encyklopédie húb, ktorú by rád ilustroval k týmto prácam. Je to dlhoročný program,“ povedal Michal Čajka. Výstava bude v Oravskej galérii dostupná do 19. mája.

text a foto: redakcia

Knižničný fond ukázala počas Týždňa knižníc

Počas Týždňa slovenských knižníc pripravila knižnica Oravskej galérie podujatia pre študentov a dospelých zamerané na propagáciu literatúry zakúpenej z Fondu na podporu umenia, prezentáciu nového online katalógu a služieb knižnice.

Tá sa nachádza v priestoroch Župného domu v Dolnom Kubíne a je registrovaná v Zozname knižníc Slovenskej republiky. Je knižnično-informačným a poradenským pracoviskom, poskytuje výpožičné služby zamestnancom galérie, odbornej verejnosti a záujemcom o umenovednú literatúru. „Aj v predchádzajúcom období bola literatúra neustále dopĺ-

ňaná do knižničného fondu, avšak v minulom roku sa nám podarila cez Fond na podporu umenia získať väčšia akvizícia. Nakúpili sme 71 nových exemplárov kníh, ktorými sme zasahovali medziery, ktoré boli v rámci akvizíčnej politiky. Sú to knihy predovšetkým z teórie umenia, monografie, ktoré vyšli nové na našom trhu a taktiež knihy z galerijnej pedagogiky, s ktorými by sme chceli v priebehu roka pracovať,“ ozrejmla Katarína Matušková, vedúca odborného oddelenia OG. Všetky nové prírastky sú spracované v systéme Biblib, prostredníctvom ktorého je možné vyhľadávať knihy priamo na webe cez online katalóg knižnice. Tá ku koncu roka 2023 eviduje 2 512 knižničných jednotiek a viac ako 5 000 katalógov, ktoré sú verejnosti prístupné v rámci prezenčnej výpožičky.

redakcia

O titul Kniha Oravy 2023 sa uchádza 23 kníh

Nominácie na Knihu Oravy 2023 sú uzavreté. Odteraz už môžete hlasovať za konkrétne knihy, ktoré boli vydané v roku 2023 a sú späté s regiónom Oravy tematicky alebo osobou autora textovej či obrazovej časti.

foto: redakcia

I O titul Kniha Oravy zabojuje celkovo 23 kníh - dvanásť v kategórii beletria a jedenásť v kategórii odborná literatúra. „V kategórii beletria sa nám nominovalo naozaj veľmi veľa zaujímavých kníh a autorov. Máme tu autorov, ktorí sa v súťaži objavujú pravidelne, ktorí pôsobia celoslovensky, ako napríklad Soňa Bulbeck i Oľga Feldeková. Zaujímavý autor je aj poet Rudolf Jurolek a jeho kniha Obsah ticha. Na neho nadväzuje Jana Juhásová, ktorá vydala monografiou Belasé Ó. Básnická cesta Rudolfa Juroleka,“ povedala Katarína Kožáková z Oravskej knižnice Antona Habovštiaka.

Hlas môžete dávať knihám online alebo priamo v knižnici, kde nájdete hlasovacie lístky. „Tieto lístky čitatelia nájdu okrem D. Kubína aj v knižnici v Trstenej, v Tvrdošíne a v Námestove. Ďalej je možné hlasovať cez Spoločník a noviny Kubín. Knihy budeme mať vystavené aj na oddelení náučnej literatúry, kde si ich čitatelia môžu pozrieť, preštudovať, a podľa toho sa rozhodnúť, za ktorú knihu zahlasujú,“ zhrnula Katarína Kožáková. Hlasovať môžete do 13. apríla. Vyhlásenie výsledkov bude 23. apríla v Or.knižnici.

redakcia

HLASOVACÍ LÍSTOK

V súťaži Kniha Oravy 2023 udeľujem svoj hlas knihe (nie je nutné hlasovať v oboch kategóriách):

kategória odborná literatúra:

Názov:

Autor:

kategória beletria:

Názov:

Autor:

Meno hlasujúceho:

Adresa hlasujúceho:

Telefónne číslo hlasujúceho (nie je povinné):

Hlasovací lístok môžete doručiť: e-mailom na adresu: podujatia@oravskakniznica.sk

poštou alebo osobne na adresu:

Oravská knižnica A. Habovštiaka
Ul. S. Nováka 1763/ 2
026 80 Dolný Kubín

faxom na číslo: 043 / 586 3368

Knižnicu bolo počuť už po štvrtýkrát

Je nás počuť. Oravská knižnica Antona Habovštiaka zorganizovala toto podujatie už po štvrtýkrát. Teraz už celoslovenskej akcie bola iniciátorom práve dolnokubínska knižnica. Podujatie sa konalo v stredu 6. marca o 15:30 hod.

„Dnes je to už sedemdesiat knižníc na celom Slovensku, kde sa presne v tento čas a v túto hodinu číta a čítajú osobnosti regionálne, miestne, ale aj športovci či herci. Privítali sme Eriku Jurinovou, predsedníčku Žilinského samosprávneho kraja, ako aj zástupcu primátora mesta Dolný Kubín, prednostku mestského úradu, riaditeľov škôl, poslancov, školských aktivistov, mladých ľudí či zástupcov kancelárie Európskeho parlamentu na Slovensku. Týchto ľudí bolo veľmi veľa,“ povedal Roman Večerek, riaditeľ Oravskej knižnice Antona Habovštiaka. V knižnici sa tento rok rozhodli čítať Povesti oravskej doliny od Antona Habovštiaka. Rok 2024 je venovaný práve tejto osobnosti. Pripomíname si 100. výročie narodenia, 20. výročie úmrtia a 20. výročie od pomenovania knižnice na Oravskú knižnicu Antona Habovštiaka. Podujatie

sa konalo v rámci Národného týždňa slovenských knižníc, ktorého hlavným organizátorom je Slovenská asociácia knižníc. Patronát nad podujatím už po tretíkrát prevzala prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová. „Nás počuť je. Otvorili sme okná a čítame na celom Slovensku do ulíc, aby ľudia videli, že sme tu, že sme otvorení, sme moderní, sme inovatívni, máme nové knihy a podujatia. Je to taká pozvánka: poďte, nebojte sa, je tu bezpečné a príjemné miesto. Strávte u nás čas,“ uzavrel Roman Večerek.

text a foto: redakcia

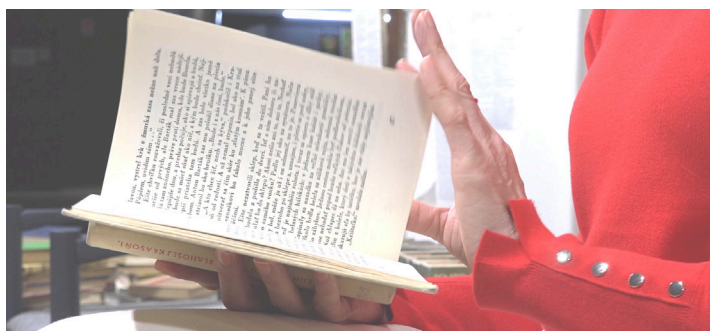
Čítanie na každom rohu

Čítať si môžete takmer všade v meste. Poslúžia vám na to knižnice rozmiestnené na rôznych miestach. Oravská knižnica Antona Habovštiaka takto slávi Mesiac knihy. Aby sa nemuseli vyradených kníh zbavovať, ponúkajú ich verejnosti.

„Knihy by sa nemali vyhadzovať, to je aj filozofia dolnokubínskej knižnice. Preto sme vymysleli nový projekt „Daruj knihu nový domov alebo Na ceste. Máme malé knižnice na vlakových a autobusových staniach, na transfúznej stanici v Dolnom Kubíne, v spoločnosti Miba, v aquaparku, na úrade práce. Tých malých knižničiek je veľa,“ priblížil riaditeľ Oravskej knižnice A. Habovštiaka Roman Večerek. Do kníh sa oblieklo aj mestské kultúrne stredisko. Aj tam má knižnica svoje miesto. „Ak ste v posledných dňoch navštívili mestské kultúrne stredisko, tak vám určite neunikla naša nová tematická fotostena a všade samé knihy. Všimame si, že ľudí to veľmi zaujalo. Sami si knižky prezerajú a ak nájdú niečo, čo

sa im páči, tak si knihu môžu zobrať so sebou,“ doplnila Martina Mesárošová, riaditeľka Mestského kultúrneho strediska v DK. Projektom chcú podporiť aj čitateľskú gramotnosť a propagovať čítanie ako také. Ak máte o služby knižnice záujem, v kultúrnom stredisku si môžete vyplniť aj čitateľský preukaz.

text a foto: redakcia

OBRAZÁREŇ
Slovenská moderna zo súkromných zbierok

KLÁRA BÝVALÝ BOČKAYOVÁ
IRAJ

 Vystavené poťvára do 23. 6. 2024.
 Otvorenie út – tie od 10.00 do 17.00 hod.
 Pravidlá výstavy: Pravidlá výstavy.
 Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, ul. Štefánikova 11, 020 01 Dolný Kubín
 tel.: +421 43 586 3332 e-mail: oravska@vuzivna.sk
 www.oravska.sk * Príj. kód Slovenska – vyplníteľnou prihláškou prihláškou po Oravskej pošte

Prebudiť sa zo spánku

Drahí čitatelia, milí bratia a sestry v Kristovi i v jednej ľudskej rodine! V tomto roku nás všetkých prekvapil skorý príchod jari. Mnoho ľudí sa teší z vyšších teplôt, naopak u mnohých prevládajú skôr negatívne emócie. Priaznivci zimných športov iste prišli aspoň o polovicu sezóny. Sme svedkami toho, že už na začiatku marca vykvitli prvé kvety a vo vzduchu počuť štebot vtákov.

foto: pixabay.com

Veľká noc je každoročne istým spôsobom aj sviatkom jari. Oslavou prírody, ktorá sa prebúda zo spánku. Puky na stromoch už akosi v sebe „ukrývajú“ kvet, z ktorého potom vznikne plod. Aj vajce, hoci je na prvý pohľad spiace, ukrýva v sebe život. Život je uzavretý, vtiesený do malej škrupinky.

V kresťanstve má táto symbolika zrodu života hlbší zmysel. Počas veľkonočných sviatkov si pripomíname smrť a zmŕtvychvstanie Pána Ježiša Krista. On bol tým zrnom, ktoré muselo odumrieť a byť vhodené do zeme, teda na tri dni uložené v skalnom hrobe, aby prinieslo úrodu. Do najznámejšieho hrobu všetkých čias, dnes známeho z prívlastkom prázdny, bol uložený sám Život. Pán života i smrti spočinul uväznený v skalnej škrupinke. A to všetko vytrpel z lásky k nám.

Pod „úrodou“ Ježišovho vzkriesenia pritom rozumieme všetko, čo nám cez neho Spasiteľ získal. Touto úrodou je aj odpustenie hriechov a možnosť večného života s Kristom. Práve preto sú pre veriaceho človeka veľkonočné sviatky ešte omnoho dôležitejšie, než vianočné. Pán Ježiš k nám prišiel, narodil sa na tento svet, ale čo z toho, pokiaľ by pre nás nebol vydobyl možnosť spásy?

Tento zárodok večného života máme v sebe už teraz. Či chceme alebo nie, v každom z nás je túžba po dobre, láske, spravodlivosti, živote. Ako sa len naše vnútro otriasa, keď vidíme nespravodlivosti páchané v politike, spoločenskom živote, alebo aj keď pozorujeme našu vlastnú ľudskú biedu! Ako nás desí to, keď si uvedomíme, že starneme, že naše telo stráca svoju pružnosť a silu! My, kresťania, veríme, že všetka túžba človeka po šťastí bude raz naplno uspokojená. Hoci aj my sami podľa vzoru Pána Ježiša odumrieme, vstaneme k plnému životu. Spejeme k najvyššiemu dobru i láske. Smerujeme k miestu, kde bude v plnosti uplatnená spravodlivosť, ako aj milosrdenstvo.

Preto je pre každého človeka dobrej vôle, uvažujúceho aj nad vyššími vecami, Veľká noc možnosťou uvažovať nad zrodom

života, toho pravého, večného života. Uveriť v túto dôležitú pravdu je niekedy náročné. Zo Svätého písma vieme, že pre pohanský svet bola viera vo vzkriesenie bláznovstvom. Keď apoštol Pavol vystúpil v areopágu, všetci ho počúvali, no len do chvíle, keď ohlásil Kristovo vzkriesenie. Iste nie každý túto vieru prijme. No práve v tomto sme my, kresťania, ľuďmi radosti. Ak vidíme, že všetko okolo nás, celá príroda, sa prebúda k životu, prečo by sme si mali myslieť, že nás nečaká podobná budúcnosť? Prečo by sme si mali myslieť, že toto naše ľudské telo, hoci často biedne, ale predsa len krásne, obdarené schopnosťou poznávať, milovať, tešiť sa, bolo stvorené len na zánik?

Prajem nám všetkým, aby sme boli zrnkami, vhozenými do dobrej zeme. Lebo každý z nás, či už chceme alebo nie, bude takto zasiaty do zeme. No myšlienka, že aj my - podobne ako Pán Ježiš - raz vstaneme z tohto „spánku“, nás naplňuje veľkou nádejou. V mene kňazov, pôsobiacich v našej farnosti vám všetkým, milí čitatelia, želim a vyprosujem požehnané veľkonočné sviatky a veľa radosti zo života pozemského aj z toho života, ktorý bude nasledovať po ňom. Práve jeho symbolom i prvotinou je on - Zmŕtvychvstalý.

Marián Marhefka, kaplán

Veľkonočné trhy boli v znamení tradícií a príprav na Veľkú noc

Obľúbené dolnokubínske veľkonočné trhy zaplnili od pondelka 18. marca Námestie Slobody pred Mestským kultúrnym strediskom v Dolnom Kubíne. Počas dvoch dní čakalo na návštevníkov trhov 112 predajcov a remeselníkov z celého Slovenska s tradičným veľkonočným tovarom.

Na trhoch nechýbalo ani 50 stánkov s remeselnými výrobkami a s občerstvením. „Návštevníci si mohli zakúpiť pre-

dovšetkým veľkonočný tovar, ako drevené a prútené výrobky, maľované vajička, ale aj krásne ručne vyrobené šperky. Pre gazdinky majú predajcovia v ponuke orechy, mak, sušenú zeleninu a ovocie či levanduľu. Deti zaujali hračky, balóny a cukrovinky. Remeselníci napríklad ponúkli na predaj výrobky z dreva, prútia, kože, cínu a bižutérie. Nechýbali ani kraslice, korbáče pre šibačov a rôzne dekorácie. Tiež tu ľudia našli veľkonočné dobroty a bežný tovar,“ povedala Martina Mesárošová, riaditeľka Mestského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne. Okrem stánkov s remeslami a veľkonočnými dobrotami, ponúkli trhy aj produkty z dielni domácich majstrov, remeselníkov, cukrárov a pekárov. „Nechýbali ani údené výrob-

ky či domáci chlieb, sladké a slané pečivá a zároveň si mohli pochutiť na grilovaných špecialitách,“ priblížila riaditeľka.

V dolnooravskej metropole majú veľkonočné trhy pomerne dlhú tradíciu. Podľa slov riaditeľky MsKS sa uskutočňujú už viac ako 20 rokov, vždy dva týždne pred Veľkou nocou v pondelok a utorok. „Veľkonočné trhy sa každoročne tešia veľkej obľube, máme na ne dobrý ohlas od návštevníkov. Sme preto radi, že si tu počas týchto dní našlo cestu vela ľudí nielen z D. Kubína, ale aj z okolitých obcí,“ dodala Mesárošová.

Martin Buzna

Plusy a mínusy života

Z matematiky veľmi dobre vieme a poznáme, že plus znamená spočítanie a mínus znamená odpočítanie. Plus a mínus však nepoznáme len v matematike, ale poznáme aj rôzne plusy a mínusy života. Ako plusy života môžeme označiť napr. šťastie, úspech, dobré zamestnanie, zdravie a pod. Ako mínusy života by sme mohli označiť choroby, rôzne problémy a ťažkosti, nezamestnanosť, sociálnu neistotu, umieranie, či smrť. Každý z nás pozná plusy, ale rovnako aj mínusy života.

Keď premýšľame nad plusmi a mínusmi života, smieme sa sami seba pýtať, ako čo najlepšie zvládnuť pomyselne životné mínusy. Je možné mínus premeniť na plus? Ako sa postavíť k tomu, keď prídu rôzne životné mínusy, odkiaľ zobrať silu a odvahu na ich zvládanie?

Odpoveď na túto otázku sa ukrýva v udalostiach Veľkej noci. Keď sa pozrieme na udalosti Veľkého piatku a na to, čo sa počas nich stalo Ježišovi, na prvý pohľad by sa to mohlo zdať ako životná prehra a ako obrovské mínus života. Jeho bolesť a cesta kríža, ktorou si prešiel, bola nesmierne ťažká a náročná. A predsa to Kristus všetko podstúpil – kvôli nám, kvôli našim hriechom a slabostiam, z lásky a v láske.

Toto na prvý pohľad obrovské mínus života Pána Ježiša Krista – utrpenie, bolesť, umieranie a smrť – však v sebe pre nás nesie obrovské plus – odpustenie, milosť, večný život a spasenie. Udalosti Veľkého piatku nám ukazujú, že aj v bolesti, v utrpení a smrti sa ukrýva nádej, vzkriesenie a život veľkonočného rána. Ukazujú nám, kde a ako aj my sami smieme nájsť silu a povzbudenie v našich vlastných životných krížoch – a to pod krížom nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Lásku bez kríža nenájdeme a kríž bez lásky neunesieme. Práve

v Kristovom kríži, v Jeho bolesti a v Jeho nesmiernom utrpení spoznáваме veľkosť Božej lásky ku každému jednému z nás. V Jeho smrti nachádzame život a v Jeho ranách nachádzame úľavu a odpustenie. V Kristovom kríži sa mínusy života premieňajú na plusy, pretože ich prikrýva Kristova nevinne preliata krv a Jeho život, ktorý z lásky položil za nás všetkých.

Kríž je graficky znázornený ako plus, ale zrejme nikto z nás by ho na prvý pohľad nehodnotil ako niečo dobré, plusové a pozitívne. A predsa vidíme, že Kristov kríž je tým najväčším dobrom, z ktorého smieme čerpať silu a útechu vo všetkých našich vlastných krížoch života. Nech Pán Ježiš Kristus ako milujúci a starostlivý dobrý Pastier, a zároveň trpiaci Baránok Boží, sníma na dreve kríža všetky naše hriechy a previnenia a prináša nám život v Božej milosti, láske a odpustení. Nech vo všetkých našich krížoch života nachádzame nádej veľkonočného rána – nádej vzkriesenia, víťazstva lásky a života! V mene celého evanjelického a. v. cirkevného zboru v D. Kubíne nám všetkým prajem a žehnám požehnané, Božou milosťou, láskou a odpustením naplnené veľkonočné sviatky!

Jana Pabáková, zborová evanjelická a. v. farárka
foto: pixabay.com

foto: redakcia

Župnú paralympiádu podporili Adam Žampa aj Henrieta Farkašová

Na Kubínskej holi zapálili 23. februára paralympijský oheň, ktorý oficiálne odštartoval projekt Župná paralympiáda 2024. Slávnostný akt otvoril cyklus župných paralympiád, ktoré pokračujú v priebehu roka.

„Slovenský paralympijský výbor prišiel s iniciatívou, že chceme poskytnúť zdravotne znevýhodneným občanom, aby sa trochu intenzívnejšie zapojili do športových aktivít. Paralympijský šport je šancou, ako ich zapojiť do nejakej komunity, ako nájsť seberealizáciu, a preto sme vymysleli práve spolu so samosprávami tento projekt. Odštartovali sme ho minulý rok a usporiadali sme už sedem župných paralympiád,“ povedal Samuel Roško, generálny sekretár Slovenského paralympijského výboru. „Som veľmi rada, že je to práve v Žilinskom kraji a na Orave, kde aj sama žijem. Povedzme si otvorene, v Dolnom Kubíne sú naozaj najlepšie podmienky na rôznorodé športy, ak ich chceme mať sústredené v jednom celku,“ uviedla Erika Jurinová, predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja. „Spolupráca s mestom a samosprávou je tak intenzívna, že všetky športoviská, ktoré sú v podruží mesta, sa pomaličky, ale isto debarierujú. To je veľmi podstatný a základný predpoklad na to, aby sa zdravotne znevýhodnení občania mohli dostať na športovisko a mohli vykonávať športové aktivity,“ zhodnotil Samuel Roško. Projekt pozitívne hodnotí aj primátor Ján Prílepok: „Som veľmi rád, že sa v našom meste už pravidelne konajú takéto významné celoslovenské a už aj medzinárodné športové podujatia. Je to dôležité z pohľadu

rozvoja športu, ale aj cestovného ruchu, pretože sú to benefity pre naše mesto i pre celý región.“

Parahokej a zjazdové lyžovanie

V rámci zimnej župnej paralympiády si tak zdravotne znevýhodnení ľudia mohli vyskúšať parahokej a zjazdové lyžovanie. „Organizovali sme podujatia v rámci dvoch športov. Išlo o parahokej na zimnom štadióne v Dolnom Kubíne. Druhým bolo zjazdové paralyžovanie, kde si mohli vyskúšať svoje schopnosti na slalomovej trati aj účastníci nášho kempu. Ide o kemp, na ktorom hľadáme talenty. Máme ich dvadsaťtri a môžu sa zapojiť aj zdraví ľudia, pre ktorých je pripravená športová disciplína, pri ktorej sa im zaviažu oči, dá sa im navádzač a skúsia si prejsť trať, aby si overili, aké ťažké to majú zdravotne znevýhodnení ľudia,“ doplnil Samuel Roško.

Na paralympiáde aj Marek Kubačka, Adam Žampa a Henrieta Farkašová

Zimnú župnú paralympiádu podporil svojou účasťou aj jediný nevidiaci paraalpský lyžiar Marek Kubačka s navádzačkou Máriou Zaťovičovou, ktorý len pred pár dňami zvíťazil v obrovskom slalome na Svetovom pohári v japonskom Sappore. Nechýbal tu ani lyžiar Adam Žampa, ako aj 11-násobná víťazka v paraalpskom lyžovaní a zároveň ambasádorka projektu Henrieta Farkašová.

„Dostala som veľmi príjemnú úlohu, byť ambasádorkou týchto župných paralympiád. Veľmi sa tomu teším, pretože si myslím, že aj deti so zdravotným znevýhodnením potrebujú zažívať alebo mať možnosť si aspoň vyskúšať rôzne druhy športu, ktoré táto paralympiáda ponúka. Dostáva tak šport bližšie k zdravotne znevýhodneným, nakoľko v kluboch alebo na školách nie sú vytvorené podmienky, aby si to mohli vyskúšať. Takouto formou sa aspoň vedia dostať k športu a zažiť tiež radosť, ktorú šport prináša,“ zdôraznila Henrieta Farkašová. „Práve tieto veľké mená a známe osobnosti slovenského športu sú tou najlepšou motiváciou pre začínajúcich športovcov. Je to podľa mňa veľmi dôležité, aby sa zúčastňovali takýchto podujatí, ktoré sú zamerané najmä na deti a mládež, pretože je to pre nich veľmi dobrý signál. Je to tá najlepšia motivácia, aby ďalej na sebe pracovali,“ poznamenal Ján Prílepok.

Župnú paralympiádu dotvorili sprievodné aktivity

Sprievodnými akciami župnej paralympiády boli parasnowboard, simulácia lyžovania pre zrakovo znevýhodnených a monoski. „Používa sa to pre vozíčkarov, ktorí majú problémy s pohybom nôh. Tu sa posadí a upevní. Pomáham im prenášať váhu zo strany na stranu, aby sa aj sami trochu chytali. Používajú

sa aj stabilizačky, ktoré majú na rukách, aby vedeli svoj pohyb na lyži koordinovať," dodal inštruktor Mário Baláž. Slávnostné otvorenie župnej paralympiády na Kubínskej holi uzavrel spevák Peter Cmorík so svojím koncertom.

Projekt župnej paralympiády organizuje Slovenský paralympijský výbor v spolupráci so svojimi partnermi a župami. Cieľom projektu je priniesť paralympijský šport do všetkých regiónov Slovenska. Ďalšie kolo župnej paralympiády

bude v Banskobystrickom kraji v Národnom rehabilitačnom centre Kováčová 13. a 14. júna ako súčasť každoročných športových hier klientov centra.

redakcia

V kempu pre parašportovcov hľadali talenty už 24-krát

Dolný Kubín hostil paralympijských športovcov počas zimného detského kempu Hľadáme talenty od štvrtka 21. februára až do nedele 25. februára. Išlo už o 24. ročník projektu, ktorý doteraz priniesol viacero úspešných športovcov, vrátane paralympijských víťazov.

Svoju kariéru odštartoval v kempu aj päťnásobný paralympijský šampión Jakub Krako. „Je to kemp s dlhou tradíciou. Slovenský paralympijský výbor sa takýmto spôsobom snaží nájsť mladé talenty, mladých športovcov tak, aby sme mali budúcich reprezentantov. Verím, že sa nám to opäť podarí," povedal Juraj Medera, koordinátor projektu.

Paraalpské lyžovanie a snowboarding

Na Kubínskej holi si vyskúšali paraalpské lyžovanie a parasnowboarding. Kemp je určený pre športovcov do 26 rokov. „Na Kubínskej holi sme v podstate preto, že mesto s nami začalo úspešne spoluprácu aj v rámci slovenského paralympijského výboru a aj v rámci parahokeja. Preto sme sa

rozhodli, že zimný variant kempu presunieme sem, aby sme podporili aj rozvoj mladých športovcov v parahokeji. Je tu i zjazdové stredisko, miesto pre zjazdové lyžovanie či snowboard. Skĺbili sme teda viac športov. Veková kategória je do 26 rokov, ale záleží samozrejme od toho, ako kemp koncipujeme, či robíme so športovcami, ktorí sú začiatovníci, alebo teraz aktuálne organizujeme kemp už s mierne pokročilými. To znamená, že tu máme viacero športovcov, ktorí sa už s daným športom stretli a my sa ich snažíme posunúť ďalej. Prizvali sme si aj kolegov zo Zväzu slovenského lyžovania, aby nám pomohli pracovať s mládežou," doplnil Juraj Medera. Kempu sa zúčastnil aj motivátor a tréner Branislav Režňák, ktorý svoju prácu opísal slovami: „Jazdu na snowboarde učím tri deti. Dve dievčatá tu už boli aj minulý rok, takže im to ide lepšie a sedemročný chlapec je tu po prvýkrát. Ale urobil obrovský krok vpred."

Pripravujú novú generáciu

Účastníci kempu si mohli vyskúšať aj parahokej. Na zimnom štadióne sa ich ujali lektori, ktorí pracujú s našou parahokejovou reprezentáciou. „Túto akciu sme zorganizovali práve pre to, aby zdravotne znevýhodnení mali priestor si na vlastnej koži otestovať parahokej

a aby nás možno o pár rokov aj posilnili, ak budú poctivo trénovať," uviedol Ivan Hricko, tréner reprezentácie. „Vysvetľujeme im základy parahokeja, korčuľovania a čo všetko k tomu potrebujú," doplnil Miroslav Dráb, generálny manažér reprezentácie. Súčasťou boli aj otvorené súťaže v streľbe na bránku z parahokejových sánok a testovanie fyzických predispozícií detí.

Slovenský paralympijský výbor organizuje okrem zimných kempov aj letné. „V rámci projektu Hľadáme talenty pripravujeme ďalšie štyri projekty. Chceme priniesť šport do rôznych krajov," priblížil J. Medera. Najbližšie sa letný kemp uskutoční v trenčianskom kraji a následne v bratislavskom.

text a foto: redakcia

Parahokejisti sa strieborne naladili pred majstrovstvami

Slovenská parahokejová reprezentácia sa na prelome februára a marca predstavila na medzinárodnom turnaji v talianskom Varese, kde nastúpila proti parahokejistom z Českej republiky, Južnej Kórey a z domáceho Talianska.

Mužstvo pod vedením hlavného trénera Ivana Hricka nakoniec nestačilo len na favorizovaný tím z Česka a domov do Dolného Kubína si odnieslo strieborné medaily. „Je to pre nás obrovský

úspech a bola to taká generálka pred majstrovstvami sveta. Všetci účastníci turnaja budú zároveň aj účastníkmi majstrovstiev sveta A skupiny v Calgary. Pripravení sme prišli veľmi dobre, nielen po fyzickej stránke, ale aj po taktickej, kde tréner Hricko zvolil dobrú taktiku na celý turnaj a chalani si plnili svoje úlohy na sto percent. Takto sme dokázali hrať vyrovnanú partiu aj českým tímom, ktorý na posledných majstrovstvách sveta skončil tretí. Porazili sme Južnú Kóreu aj domáce Taliansko," zhodnotil Miroslav Dráb, generálny manažér Slovenskej parahokejovej reprezentácie. Parahokejisti teraz celý marec trénujú v Dolnom Kubíne a v apríli sa presunú do Martina a neskôr do Pieš-

tan, kde sa budú spoločne pripravovať so slovenskou hokejovou reprezentáciou do 18 rokov. Majstrovstvá sveta v parahokeji budú od 1. do 13. mája.

redakcia; foto: Slovak Para Ice Hockey

foto: redakcia

Paralympionik Marek Kubačka testoval prvú haptickú mapu D. Kubína

Na dolnokubínsku radnicu zavítal vo februári Marek Kubačka, slovenský reprezentant v paralympickom lyžovaní. Do rúk sa mu tu dostala prvá haptická mapa Dolného Kubína. Ide o hmatovú mapu pre nevidiacich ľudí, ktorá je výsledkom špeciálnej technológie.

„Prvýkrát sme sa s haptickými dotykovými mapami stretli na portáli mapy.cz, kde okrem leteckých a štandardných záberov majú aj historické mapy. Zaujalo nás to a povedali sme si, že to je presne to, čo potrebujeme aj v Dolnom Kubíne. Rozhodli sme sa preto vytvoriť takúto mapu pre nevidiacich ľudí, ktorí tu bývajú, ale aj prichádzajú do nášho mesta. Okrem toho tu máme v poslednej dobe aj zdravotne znevýhodnených športovcov. Chceme byť priateľskejšie mesto a mesto, ktoré ide viac v ústrety ľuďom s rôznymi potrebami, aby sa tu jednoduchšie orientovali a aby sa im tu lepšie trávil čas. Zároveň si tak iste odnesú z nášho mesta príjemnejšie spomienky,“ uviedol Ján Prílepok, primátor Dolného Kubína.

Haptickú mapu Dolného Kubína si Marek Kubačka pochvaľuje

„Je to veľmi priateľne spracovaná haptická mapa. Páči sa mi, že v každom mieste, kde je hapticky znázornená nejaká časť mesta, či už park alebo námestie, je aj braillový popisok, o čo konkrétne ide. Je to veľmi zaujímavé pre náhodného nevidiaceho turistu, športovca, ale rovnako aj pre kohokoľvek, kto sa zaujíma o mesto. Ľudia si môžu pozrieť, ako vyzerá Braillovo písmo a ako vyzerá hmatovo. Je to naozaj veľmi dobrá myšlienka, páči sa mi, že sa to vymyslelo,“ povedal Marek Kubačka.

Marek do svojich deviatich rokov videl. Naše mesto mu teda ešte zostalo v pamäti. „Pre mňa to teda môže byť ľahšie, ako pre niekoho, kto si to vôbec nevie predstaviť. Je to dobrá cesta, ako bližšie spoznať mesto. Dobré je mať pri sebe aj niekoho, kto ho pozná, zoberie nevidiacemu ruku a ukazuje mu, že tu je napr. park, tu je zas popisok a pod.,“ doplnil Marek Kubačka. Pre Mareka je to už druhá skúsenosť s haptickou mapou. „Myslím si, že asi aj v Bojniciach mali takúto mapu a aj 3D mapu zámku s popisom,“ spomenul si Marek. Hmatové mapy Dolného Kubína budú v prvom náklade vydané v počte 100 kusov. K dispozícii budú v športových zariadeniach, v knižnici, v galérii, v reštauráciách či v ubytovacích zariadeniach, na miestach, kde prichádzajú turisti.

Marek zvíťazil v obrovskom slalome v Japonsku

Marek si najnovšie na svoje konto pripísal ďalší veľký úspech. Začiatkom februára zvíťazil v obrovskom slalome Svetového pohára v japonskom Sappore. Vyhral s navádzačkou Máriou Zaťovičovou s náskokom štyroch stotín sekundy pred rakúskym pretekárom. „Som veľmi vďačný, že sa mi podarilo v obrovskom slalome zvíťaziť. Potešilo ma to a potiahlo zároveň ďalej. V Japonsku bol veľmi dobrý kopec, najmä z toho pohľadu, že bol strmý. Neboli

tam dlhé roviny. Bol tam prírodný sneh, naozaj veľmi dobré podmienky. Našťastie nefúkalo. Nemám rád, keď fúka, lebo vtedy horšie počujem. Škoda ale, že druhý obrovský slalom nám zrušili. A to z dôvodu, že na ďalší deň napadalo veľa snehu a začalo fúkať. Ale tak to chodí, počasie je nevyspytateľné,“ teší sa Marek zo svojho víťazstva. „Marek je jeden z tých unikátov. Fantastickým spôsobom reprezentuje Slovensko na medzinárodnej úrovni. Sme hrdí, že je to Dolnokubínčan a zároveň v jeho osobe vidíme obrovský prínos. Je veľkou motiváciou pre deti, ktoré sa venujú športu, či už majú hendikep, ale samozrejme aj pre zdravé deti. Mnohokrát sa stretávame práve s prípadmi, keď úplne zdravé detičky majú problémy, trápia sa. Nie sú spokojné so všeličím a ukazuje sa nám, že keď sú potom v kontakte s našimi parahokejistami, alebo s takýmito športovcami, ako je Marek, tak si trochu usporiadajú aj priority v živote. Samy si uvedomia, že veľakrát majú takmer bezstarostný život a svoje trápenie začnú vnímať inak,“ zhrnul Ján Prílepok.

redakcia

V reportáži sa môžete pozrieť na využitie haptickej mapy v praxi. Stačí naskenovať kód.

Majstrovstvá Oravy v steelových šípkach boli v Or. Veselom

Prvý piatok a sobota v mesiaci marec patrili v Or. Veselom majstrovstvám Oravy v steelových šípkach. K terčom sa postavilo 247 hráčov z oravských okresov, ktorí si zmerali sily v 4 kategóriách.

V kategórii mužov obhájil vlnajší titul Marek Bača z Oravskej šípky Dolný Kubín, keď vo finále zdolal domáceho Pavla Janotku. „Je to dobrý pocit byť štvrtýkrát majstrom Oravy. Venujem sa tomu od malička a darí sa mi. Raz príde väčší úspech, raz zas menší. Ide to pomaličky ďalej,“ ozrejmil Marek Bača. Z tretieho miesta sa tešil Ľuboslav Suchánek z Trstenej. Ženský titul putuje do Trstenej zásluhou Andrey Žuffovej. „Stala som sa prvýkrát majsterkou Ora-

vy v steelových šípkach. V softových som už raz majsterkou bola, ale tentoraz je to naozaj dobrý pocit. Skúsila som si niečo nové,“ zhodnotila Andrea Žuffová. Strieborná medaila ostáva v Oravskom Veselom Slávke Pisarčíkovej a bronzovú si do Oravskej Lesnej odniesla Martina Urbaníková. Najlepšia Kubínčanka je Martina Hrdličková, ktorá obsadila nepopulárne štvrté miesto.

Už v piatok sa z pozície najlepšieho šípkaru do 18 rokov tešil Lukas Pindiak, reprezentujúci klub zo Zázrivej. Vo finále na neho nestačil Martin Lakoščík z Dolného Kubína. „Som veľmi šťastný, že som to konečne dokázal. Toto je druhýkrát, čo som na majstrovstvách. Na prvých som bol tretí, teraz som už prvý,“ vysvetlil Lukas Pindiak. Tretí skončil veľký favorit z Oravskej Jasnice Damián Franc. Majsterkou Oravy pre rok 2024 v najmladšej kategórii do 13 rokov sa stala Martina Hrdličková.

„Som šťastná, že som vyhrala, šla som tu s pocitom, že to vyhrám,“ dodala. Druhé miesto obsadil Ľubomír Žuffa z Trstenej a tretiu priečku Tobias Žatkuľiak zo Zákamenného. Najbližšie veľké podujatie na Orave v tomto čoraz populárnejšom športe bude 20. apríla v Zázrivej, kde sa šípkari stretnú na druhom ročníku Oravského pohára.

text a foto: redakcia

Mladí rybári súťažili v Žaškove vo viazaní umelých mušiek

Druhá marcová nedela patrila v Žaškove deťom a mládeži slovenského rybárstva, ktorí súťažili vo viazaní umelých mušiek. Prvý ročník celoslovenského kola muškárskej nedele prilákal 44 súťažiacich, z toho 8 reprezentovalo dolnokubínsku miestnu organizáciu slovenského rybárskeho zväzu (MO SRZ D. Kubín).

„Muškárenie je historicky známa disciplína rybárskeho športu, ale v posledných rokoch trochu upadá. Preto sme zorganizovali súťaž vo viazaní umelých mušiek, to sú napodobeniny hmyzu. Deti si pri tom trénujú motoriku a zručnosti, lebo je to práca s drobnými materiálmi,“ uviedol spoloorganizátor a vedúci krúžku pri MO SRZ D. Kubín Martin Bartoš. „Ja sa veľmi teším, že sa tu dnes stretlo tak veľa detí a vedúcich krúžkov, že toto podujatie má stále väčší ohlas. Myslím si, že pre deti je veľmi dôležité, aj keď sa neumiestnia na prvých miestach, že sa na túto súťaž pripravovali. Keď sa na ňu pripravovali, získali zručnosti, ktoré im už nikto nezoberie,“ doplnil Dušan Jaško, predseda OZ Deti a mládež slovenského rybárstva.

Viazali z prírodných materiálov

Najmenšie deti do 10 rokov viazali mokrá mušku marcovku, súťažiaci do 15 rokov pripravovali okrem nej aj nymfu akejkoľvek podenky bez guličky. Súťažiaci v najhlavnejšej kategórii do 19 rokov viazali okrem dvoch spomínaných aj suchú mušku olivovej podenky. „Viazajú sa prevažne z prírodných materiálov, na čo sa väčšinou používa perie z jarabice a chvostové peria z bažantov, ako aj rôzne typy mixovaných srstí zo zajaca, veverice alebo sa dajú použiť aj umelé materiály. Mušky budú ohodnotené viacčlennou komisiou, kde sú zastúpení aj dolnokubínski reprezentanti. Medzi nimi napríklad majster Slovenska v muškárení Marek Mäsiar a tiež Štefan Matys, známa dolnokubínska osobnosť, ktorá dlhoročne učí naše deti viazať muchy. A takisto Peter Žúbor, ktorý dlhé roky reprezentoval Dolný Kubín v muškárskej lige alebo na rôznych pohárových súťažiach,“ vymenoval Martin Bartoš. Rozhodcovia hodnotili u zhotovených mušiek proporciu tela, zladenosť farieb, vyviazanie hlavičky či umiestnenie háčika. Dôraz kládli aj na funkčnosť mušky a konzistenciu materiálov.

Najlepšiu mušku pripravil D. Havko

Zástupcom dolnokubínskej miestnej organizácie rybárskeho zväzu sa na súťaži darilo. V kategórii do 10 rokov

obsadil Dávid Bartoš prvé a Simona Bartošová druhé miesto. V kategórii do 15 rokov bol prvý Dominik Havko, ktorý sa stal zároveň aj celkovým víťazom za najlepšiu mušku. „Bolo to príjemné, len stres urobil svoje a skoro som to ani nestihol. Používal som pierka z jarabice, zlatý drôтик a pierka z bažanta. Na ryby chodím celkom často. K rybárčeniu ma priviedol môj otec, keď som mal asi štyri roky a išli sme na kapry, chytal na plaváček. Je to pre mňa oddych, no do súťažení sa mi moc nechce. Musím ešte veľa trénovať,“ zhodnotil skromne Dominik Havko. „Myslím si, že takáto akcia nám môže dopomôcť k tomu, aby sa deti a mladí začali venovať nielen športovému rybolovu, ale aj získali vzťah k rybárstvu a k prírode,“ dodal Dušan Jaško.

text a foto: redakcia

Zápisky z mestskej kroniky – rok 1975 (VIII. časť)

V tomto čísle novín sa vrátíme ďalej do minulosti. V kronike z roku 1975 sa nachádza zápis, ktorý hovorí o vzbure oravských richtárov, od ktorej vtedy uplynulo 200 rokov. Je neuveriteľné, ale zároveň nepochopiteľné aj smutné, ako málo toho vieme o našej minulosti, o minulosti nášho mesta. Mnohí denne prechádzame po dnešnom Hviezdoslavovom námestí, hmlisto sa pamätáme na udalosti, ktoré sa tu odohrali napríklad počas nežnej revolúcie v roku 1989. Ale koľkí z nás tušia, čo sa na námestí odohrávalo pred takmer 250 rokmi? Že dnešná Oravská galéria bola župným domom s väznicou? Že sa na námestí vykonávali fyzické tresty? Že naše dnešné problémy by sa vtedajším ľuďom, ktorým išlo o prežitie, zrejme zdali malicherné?

Pohľad na nemocnicu (1975). Foto: Ján Brodňanský

Najmocnejšou rodinou, ktorá od polovice 16. storočia až do roku 1918 ovládala Oravu, bola rodina Thurzovcov. Najprv František Thurzo, potom syn Juraj Thurzo, a nakoniec jeho manželka Alžbeta, rod. Czoborová, až do jej smrti roku 1626 ovládali takmer celú Oravu. Boli nielen zemepánmi 82 oravských obcí, ale aj županmi celej Oravskej stolice. Po smrti Alžbety Czoborovej zostalo viac dedičov, ktorí po roku 1626 vytvorili spoluvlastníctvo Komposesorát oravského panstva. Jeho úradníci a služobníctvo na čele s ustanoveným riaditeľom feudálne potláčali a vykorisťovali tisícky poddaných želiarov z 82 oravských obcí až do roku 1848, keď bolo zákonom zrušené poddanstvo.

„Osvietenská“ panovníčka Mária Terézia, chtiac uľahčiť postavenie poddaného ľudu, v roku 1767 nariadila v celom Uhorsku zjednotiť urbár, a tak prekažiť jednotlivým zemepánom, aby si sami diktovali urbárske povinnosti. Urbármí boli v knižkách zapísané súpisy poddaného ľudu a pozemkového majetku v tej-ktorej obci, mená poddaných a želiarov, ktorí majetok užívali podľa rálí, alebo podielov: osmín, šestnástok atď. Ďalej v týchto urbárskych knižkách boli uvedené urbárske povinnosti, ktoré má urbárnik plniť v peniazoch a naturáliách – dobytok, hydina, divá zver, drevo, maslo, vajcia atď. a koľko má ročne na panskom odrobiť.

Mária Terézia vydala v druhej polovici 18. storočia nový urbár, ktorý sa aj po nej nazýva urbárom tereziánskym (pozn.: s úmyslom dať dávky a povinnosti poddaných voči zemepá-

novi do pomeru s rozsahom pôdy, ktorú mal v úžitku). Zemepáni, aj oravskí, najprv boli proti jednotnému urbáru, ale neskoršie kráľovnej prešli cez rozum. V každej poddanskej obci 4 až 6-krát zvýšili počet rálí, z ktorých sa potom vyrubovali panské povinnosti. Keď sa o tomto zvýšení povinností dozvedeli poddaní z oravských obcí, začali sa búriť, odopreli podpísať urbársku zmluvu, ba vôbec odopierali plniť urbárske povinnosti. V obciach sa najviac bránili richtári, notári, dedinskí boženíci (pozn.: členovia obecnej rady) a sluhovia, lebo tí užívali najväčšie majetky, a preto boli najväčší zatažení.

V rokoch 1773-74 sa začali richtári, notári a boženíci z celej Oravy po nociach tajne schádzať. Vodcovi vzbúrencov Martinovi Chomistekovi, richtárovi z Lihôtky (pozn.: Dolnej Lehoty) podávali sťažnosti na krivdy pánov a hajdúchov na zámku. Jeden sa sťažoval, ako ich občanov počas jarných prác vyhnali pltničiť dolu Oravou a Váhom do Bytče, iných tiež za jarných prác rúbať drevo do hôr. Z druhej obce zasa počas žatvy museli zväzať drevo do panských skladov, Vaňovcom zajali ovce pri paši na holiach, a všetci richtári sa sťažovali na 4 až 6-násobné ukrutné zvýšenie povinností a robôt na panskom.

Keď sa páni na blízkom Oravskom zámku dozvedeli o poburujúcich nočných schôdkach u richtára na Lihôtke, požiadali stotinu vojska, aby zlapali vodcu buričov, richtára Martina Chomisteka a jeho spoločníkov Martina Ďaďáka, inak Ďaďa, a Jozefa Bartina, všetkých troch z Dolnej Lehoty, a ostatných

poddaných, ktorí sa tvrdošijne bránili prijať nový urbár. Ale vodcov a spoločníkov nezlapali, lebo tí už boli na ceste do Viedne a so sťažnosťami išli za kráľovnou Máriou Teréziou. Pred panskými zvedmi pravdepodobne plťou ušli dolu Oravou, potom dolu Váhom až do Komárna a odtiaľ pešo cez Žitný ostrov do Prešporka a do Viedne. Kráľovná Mária Terézia deputáciu vzbúrencov vypočula. Ak sa sťažnosti zakladajú na pravde, slúbila im vyhovieť a dala im list, že sa slobodne môžu vrátiť domov.

Aj páni napriek listu deputáciu zlapali a zavreli do väzenia novopostaveného Župného domu v Dolnom Kubíne. Na sťažnosť síce deputáciu prepustili, ale o krátky čas ich znova aj s inými richtármi zavreli pre poburovanie, teraz už však so súhlasom Miestodržiteľskej rady v Budíne. Neuplynul ani rok, keď stoliční páni zvolali stoličné generálne zhromaždenie do Dolného Kubína na 18. januára 1775. Na zhromaždenie povolali zástupcov všetkých obcí, aby im oznámili kráľovské rozkazy o prijatí nového tereziánskeho urbáru. Z vyše 100 obcí tam bolo asi 300 zástupcov: richtárov, notárov a boženíkov. Prišli v huniach na zvlačoch (pozn.: saniach na zväžanie dreva) a z balkóna stoličného domu im vicišpán oznámil tento rozkaz: „Jeho najsvätejšie veličenstvo, Kráľovná, nám láskavo nariadila, aby sme pred celou slávnou vrchnosťou Oravskej stolice v najvyššom mene Kráľovnej po dedinách a osadách Oravy prísne zakázali v budúcnosti konať tajné schôdzky a robiť zbierky pre vyslaných odbojníkov. Niektorí sa dali zviest prázdny a neopodstatneným nádejám, nepriateľským našepkávaniam, že sú preťažení bremenami, čo nezodpovedá pravde. Z kráľovskej moci a poverenia vám nariaďujeme, aby ste svojmu dedičnému panstvu a jeho úradníkom preukázali povinnú poslušnosť a patričnú úctu a v mene svojich obcí prijali platné urbáriárne dohody a tieto podľa milostivého urbáru aj plnili. Tí, ktorí sa vzopreli, budú podľa patentného kráľovského listu, milostne vydaného v roku 1766, vyhlásení za odbojníkov a odsúdení podľa povahy priestupku na zaslúžené tresty väzenia, ba za veľký zločin aj na potupnú smrť.“ Do 300 delegátov, dedinských zástupcov, zhromaždených na dolnokubínskom námestí, strplo. Nebolo počut ani najmenšieho šumu.

„Zdvihnite ruky a hlasujte, že prijímate nový urbár a že s ním súhlasíte!“, zvolal z balkóna vicišpán. Ani jeden nezdvihol ruku. Vtedy stoliční páni nariadili zo žalára vyvieť na námestie Martina Chomisteka, vyslanca oravských dedín ku kráľovnej vo Viedni. Pod dozorom vyšiel vysoký, chudý, ostarutý muž v hnedočervenej, už ošúchanej huni. Šedivé dlhé vlasy mu splývali až na ramená. Na zvráskavenej vážnej tvári bolo vidieť utrpenie z väzenia. Všetci ho poznali.

„Na dereš s ním, vytnite mu 50 palíc!“, zvolal vicišpán na hajdúchov. Vtedy strpnutý dav oravských richtárov, notárov a boženíkov sa pohol. Všetci spoločne začali kričať: „Nechajte ho, ani sa ho nedotknite!“ Chomistek vďačne pozrel na richtárov. Videl, že keď aj u pánov prehral, u svojich poddaných Oravcov vyhral, a to mu dodávalo silu a odvahu.

Páni tento prejav poddaných nečakali. Mali síce na ochranu 16 hajdúchov, ale to bolo málo proti rozzúreným zástupcom oravských obcí a oravského pospolitého ľudu. V latinsky písanom súdnom rozsudku, ktorý sa nachádza v bytčianskom

štátnom archíve, sa výslovne uvádza, že „Martin Chomistek, richtár z Lihôtky... bol vyvedený, aby mu na odstrašenie iných vymerali 50 úderov palicou... Poddaní oravského panstva svojím krikom a revom rozniesli vzburu, takže stoličné stavy, hoci boli sprevádzané asi 16 ozbrojenými hajdúchmi, predsa len neboli schopné postaviť na odpor takému veľkému počtu zbiehajúceho sa a pobúreného ľudu, vykonanie stanoveného trestu museli zastaviť a od palicovania usvedčeného vinníka upustiť...“

Dňa 27. januára 1775, teda deväť dní po verejnej vzbure Oravcov, ktorá nemá páru v dejinách uhorských, odsúdili v Dolnom Kubíne Martina Chomisteka, spoločníkov Martina Ďaďa, Jozefa Bartina, ďalej Mateja Kavjaka a richtára M. Pašku zo Slanice, Jána Vajdu z Hruštína a Mateja Jančuhu z Habovky po jednom roku ťažkej roboty v pevnosti. Mateja Pacáka-Patejského na 60 úderov palicou a Mateja Hadobuša z Brezovice pre nedostatok dôkazov oslobodili.

Oravci sa i naďalej búrili, urbárske povinnosti podľa nového tereziánskeho urbáru odopierali a odmietali plniť. Iba vojsko v roku 1776 vzburu potlačilo. Až v roku 1848 sa Oravci spod poddanstva oslobodili.

Originálny zápis z mestskej kroniky z roku 1975 spracoval Vladimír Adamec.

Text reflektuje dobu, nie názorové presvedčenie redakcie.

Foto: J. Broďňanského vyššie: Matúškova (1975).

Foto nižšie: Štefánikova (1975).

FOTOHÁDANKA

Viete, aký objekt sa nachádza na obrázku?
Odpovede posielajte na adresu sutaz@dolnykubin.sk
do 15.04.2024.

Vyžrebovaného výhercu odmeníme.

Vo februárovom čísle ste mali uhádnuť, komu je venovaná pamätná tabuľa na snímke, ktorú nám zaslala čitatelka Adriana K. Ide o Pavla Bujnáka, zostavovateľa prvej slovenskej všeobecnej encyklopédie Slovenský náučný slovník z roku 1932.

Cenu posielame pánovi Romanovi B.

RICHARD *Autner* & BAND

23. 5. 2024 • 19:00

Mestské kultúrne stredisko Dolný Kubín

20€

Host

NEĽA

Pocišková

• online na www.msksdk.sk

• priamo v MsKS (po-pia 7:30- 15:30 hod.)

Správna voľba

www.lidl.sk
SEKCIA KARIÉRA

PREDAVAČ - POKLADNÍK (M/Ž)

📍 DOLNÝ KUBÍN

1075 €

38,75 HOD./TÝŽ.
+ PRÍPLATKY

ŠIROKÝ VÝBER
BENEFITOV
V HODNOTE
450€
ROČNE